

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

Zdanění osobních příjmů zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a rentiérů v roce 2014

Vypracovala: Bc. Petra Houřová
Vedoucí práce: Ing. Václav Boněk

České Budějovice 2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petra HOUFOVÁ**
Osobní číslo: **E13639**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Zdanění osobních příjmů zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a rentiérů v roce 2014.**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a č o v á n í :

Cíl práce:

Analyzovat průběh zdanění (včetně pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění) v roce 2014. Zhodnotit dané řešení a zhodnotit dopady uvažovaných změn po roce 2015 (tzn. po zrušení těch ustanovení, která jsou omezena pouze do roku 2014 nebo 2015).

Metodický postup:

1. Principy zdanění osobních příjmů.
2. Zdanění příjmů ze závislé činnosti v roce 2014 při různé výši příjmů (např. roční příjem 100 tis. Kč, 300 tis. Kč, 500 tis. Kč, 1 mil. Kč, 2. mil. Kč, 5 mil. Kč).
3. Zdanění příjmů ze samostatné výdělečně činnosti v roce 2014 při totožné výši rozdílu mezi příjmy a výdaji.
4. Zdanění příjmů z nájmu v roce 2014 při totožné výši rozdílu mezi příjmy a výdaji.
5. Zdanění příjmů rentiérů v roce 2014 při totožné výši příjmu.
6. Předpokládané změny ve zdanění osobních příjmů od roku 2015 (resp. 2016).
7. Zhodnocení způsobu zdanění osobních příjmů v ČR, možná řešení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **50-60**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Meritum. (2013). Daň z příjmů. Praha: Wolters Kluwer.

Pelc, V., Pelech, P. (2013). Daně z příjmů s komentářem. Olomouc: Anag.

Vančurová, A. (2014). Zdanění osobních příjmů. Praha: Wolters Kluwer.

Vančurová, A., Láchová, L. (2014). Daňový systém ČR 2014. Praha: 1. VOX.

Taxation trends in the European Union, 2013 edition, Eurostat 2013, ISBN 978-92-79-28852-4 (zčásti dostupné na http://ec.europa.eu/taxation_customs/)

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pro rok 2014.

Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva, včetně důvodové zprávy (senátní tisk č. 184).

Internetové zdroje:

Ministerstvo financí ČR - www.mfcr.cz.

Finanční správa ČR - www.financnisprava.cz.

Odborný tisk (např. DHK, Daně a právo v praxi, Daňový expert aj.)

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Václav Boněk

Katedra účetnictví a financí

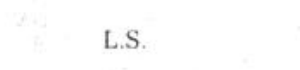
Datum zadání diplomové práce:

3. března 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

15. dubna 2015

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou/diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Praze dne .....

.....

Petra Houfová

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Václavu Boňkovi za jeho ochotu, odborné rady a cenné připomínky, které mi pomáhaly při zpracování této práce

Obsah

1	Úvod	3
2	Literární přehled	5
2.1	Daň z příjmů fyzických osob	5
2.1.1	Předmět daně.....	5
2.1.2	Poplatník.....	5
2.1.3	Základ daně.....	6
2.1.4	Sazba daně, zdaňovací období	7
2.2	Pojistné na sociální zabezpečení	7
2.2.1	Předmět.....	8
2.2.2	Poplatník.....	9
2.2.3	Vyměřovací základ.....	9
2.2.4	Sazba sociálního pojistného, rozhodné období.....	9
2.3	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění.....	10
2.3.1	Předmět.....	10
2.3.2	Poplatník.....	10
2.3.3	Vyměřovací základ.....	11
2.3.4	Sazba pojistného, rozhodné období	11
2.4	Příjmy ze závislé činnosti	11
2.5	Příjmy ze samostatné činnosti.....	14
2.6	Příjmy z nájmu	16
2.7	Příjmy rentiérů	18
3	Cíl práce a metodika	21
4	Průběh zdanění	22
4.1	Zdanění příjmů ze závislé činnosti.....	22
4.2	Zdanění příjmů ze samostatné činnosti	32

4.3	Zdanění příjmů z nájmu.....	41
4.4	Zdanění příjmů rentiérů	47
5	Zhodnocení způsobu zdanění osobních příjmů.....	54
6	Závěr.....	62
I.	Summary a keywords	66
II.	Seznam literatury.....	67
III.	Seznam tabulek a grafů.....	69

1 Úvod

Problematika placení daní z příjmů se řeší v České republice i mimo ní již dlouho dobu. Na území České republiky byla osobní důchodová daň poprvé uplatněna v roce 1849. Od té doby daň z příjmů fyzických osob prošla mnoha reformami až do podoby, jakou ji známe dnes. V dnešní době je zdanění osobních příjmů oblíbeným a zároveň ožehavým tématem mnoha politických i soukromých debat. Ze strany zákonodárců se jedná o významný politický nástroj a zároveň podstatný příjem veřejných rozpočtů. Za rok 2015 dosáhly příjmy z daně z příjmů fyzických osob 154,35 miliard korun (Žurovec, 2016). Z pohledu fyzických osob jsou reakce na daň negativní, jelikož snižuje jejich disponibilní důchod. O kolik bude výdělek krácen nebo-li jak vysokou daň bude muset poplatník zaplatit, se odvíjí od dílčího základu daně, do kterého spadá příjem fyzické osoby.

Téma zdanění osobních příjmů zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a rentiérů, jsem si zvolila z důvodu jeho aktuálnosti v každodenním životě. Při rozhodování a výběru povolání či jiného druhu příjmu jsou jedinci ovlivňováni mnoha aspekty, jedním z nich je forma zdanění. U každého druhu příjmu se setkáme s jinou metodou výpočtu daně a pojistného na sociální pojištění, jenž mají vliv na výši čistého výdělku. Rozhodla jsem se porovnat jednotlivé druhy příjmů a analyzovat, jak vysoké povinné platby musí fyzická osoba odvádět do veřejných rozpočtů, pokud se jedná o zaměstnance, osobu samostatně výdělečně činnou nebo rentiéra, popřípadě jak by se mohly příjmy těchto rozpočtů zvýšit.

Cílem této diplomové práce je analyzovat průběh zdanění jednotlivých dílčích základů daně z příjmů fyzických osob včetně pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Z důvodu většího přínosu práce a aktuálnějších hodnot, byl rok zkoumání změněn na rok 2016. Účelem mé práce je zhodnotit a porovnat řešení zdanění příjmů v dílčích základech daně i mezi nimi za stejných podmínek.

Práce je rozdělena do tří tematických celků. První část je zaměřena na teorii, kde jsou definovány základní pojmy a postupy zdanění v jednotlivých dílčích základech daně. Zároveň je zde věnován prostor pro pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění a jeho provázanost a vliv na výpočet daňové povinnosti.

Druhá část je věnována jednotlivým dílčím základům. Na předem stanovených výších ročního příjmu je proveden výpočet daňové povinnosti, pojistného na sociální

zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění u příjmů ze závislé činnosti, ze samostatné činnosti, příjmů z nájmu a příjmů rentiérů. Dále je znázorněna komparace daňového zatížení prostřednictvím efektivní sazby daně.

V hlavní části práce se zaměřím na průběh zdanění jednotlivých druhů příjmů podle výše základu daně (vyměřovacího základu pojistného), jejich komparace v rámci dílčího základu daně při rozdílných ročních příjmech a zároveň zhodnocení jednotlivých dílčích základů daně a jejich porovnání mezi sebou.

2 Literární přehled

2.1 Daň z příjmů fyzických osob

Zdanění příjmů spolu s majetkovými daněmi můžeme zařadit mezi daně přímé, u kterých se předpokládá, že daň bude odvedena jedincem, jehož příjem dani podléhá. Tyto daně jsou pro poplatníka nevyhnutelné a nemohou být na jiného poplatníka převedeny.

Daň z příjmů fyzických osob, jinak také označována jako osobní důchodová daň, je vymezena zákonem č.586/1992 Sb. o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů.

2.1.1 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou veškeré peněžní i nepeněžní příjmy, které nalezneme v § 3 zákona o daních z příjmů. Příjmy jsou rozděleny do jednotlivých skupin podle zdroje těchto příjmů. Jedná se o příjmy ze závislé činnosti, samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, nájmu a ostatní příjmy.

Pokud příjmy nejsou zahrnuty do předmětu daně, jedná se o příjmy vyňaté, jako jsou převážně přijaté úvěrové finanční nástroje. Další podstatnou skupinou příjmů jsou příjmy od daně osvobozené. Daný příjem je sice součástí předmětu daně, ale daň se z něho neodvádí. Jedná se například o důchody a sociální dávky, o příjmy z prodeje movitých i nemovitých věcí při dodržení stanovených lhůt a další příjmy dle §4 ZDP.

2.1.2 Poplatník

Za poplatníky daně z příjmů fyzických osob se považují všechny fyzické osoby mající příjmy. Dle zákona jsou poplatníci děleni na dvě skupiny a to na daňové rezidenty České republiky a na daňové nerezidenty. Aby fyzická osoba byla považována za daňového rezidenta, musí mít bydliště v České republice anebo převážnou část roku pobývat na jejím území. Převážná část roku znamená, že se jedinec zdržuje v České republice minimálně 183 dní během jednoho kalendářního roku (započatých dní pobytu) za jiným účelem než je studium a léčba. V tomto případě se na poplatníka vztahuje neomezená daňová povinnost, neboli jsou zdaňovány celosvětové příjmy poplatníka, ať už vznikly v České republice nebo plynou ze zahraničí. (Vančurová, Láchová, 2014)

Pokud fyzická osoba nemá v České republice bydliště a po většinu kalendářního roku se zdržuje v zahraničí nebo to stanoví mezinárodní smlouvy, je označena jako daňový nerezident. V tomto případě jsou zdaňovány pouze příjmy vzniklé na území České republiky a daňová povinnost je neomezená. (Brychta, Vychopeň, 2015)

Pro účely této diplomové práce se budeme zabývat pouze daňovými rezidenty.

2.1.3 Základ daně

Základ daně z příjmů fyzických osob je definován v § 5 ods. 1 jako částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení příjmů. (Vančurová, Láchová, 2014) Podle zdrojů příjmů rozdělujeme základ daně na pět dílčích základů, které mají každý jinou konstrukci. Jedná se o:

- *Příjmy ze závislé činnosti* (§ 6), navýšené o pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem = dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti
- *Příjmy ze samostatné činnosti* (§ 7), snížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů = dílčí základ daně příjmů ze samostatné činnosti
- *Příjmy z kapitálového majetku* (§ 8) = dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku
- *Příjmy z nájmu* (§ 9), snížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů = dílčí základ daně příjmů z nájmu
- *Ostatní příjmy* (§ 10), snížené o výdaje na dosažení příjmu dle druhu příjmů do určité výše = dílčí základ daně ostatní příjmy

U jednotlivých druhů příjmů existují různá pravidla, dle kterých se určí dílčí základ daně. U prvních dvou druhů příjmů se jedná o příjmy nejpodstatnější a to ze soustavné činnosti, druhá část příjmů § 8 a § 9 jsou příjmy z nakládání s majetkem a v rámci posledního dílčího základu jsou příjmy, které nelze začlenit do předcházejících čtyř skupin příjmů. Příjmy fyzických osob jsou nestejnorodé, jak je patrné z předchozího textu, a není možné určit jednotné pravidlo pro odečet výdajů, aby byl vždy zdaněn disponibilní příjem poplatníka. Jedinec, který má příjmy z podnikání nebo z pronájmu, může na konci zdaňovacího období vykazovat ztrátu, pokud byly jeho výdaje vyšší než příjmy. Oproti tomu příjmy z kapitálového majetku a ostatní příjmy se do ztráty dostat nemohou. U dílčího základu daně ze závislé činnosti se výdaje uplatňují jen omezeně,

jelikož se předpokládá, že pracovní podmínky jsou danému jedinci zabezpečeny zaměstnavatelem a proto není nezbytně nutné, aby si je zaměstnanec uplatňoval sám. (Pelc, 2015; Vančurová, Láchová, 2014)

Fyzická osoba může mít příjmy spadající do více dílčích základů daně. V tomto případě se jednotlivé dílčí základy sčítají, ale platí zde několik podmínek. Základ daně z příjmů fyzických osob nemůže být nikdy nižší než dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků. Pokud vznikla ztráta, která nemohla být uplatněna, může být převedena do následujícího zdaňovacího období. (Pelc, 2015)

Pro účely diplomové práce předpokládáme, že fyzická osoba má příjmy spadající pouze do jednoho dílčího základu daně.

V základu daně nejsou zahrnuty příjmy osvobozené od daně a příjmy, které byly zdaněny zvláštní sazbou daně (15%) ze samostatného základu daně dle § 36. Jedná se o tzv. srážkovou daň. (Brychta, Vychopeň, 2015)

2.1.4 Sazba daně, zdaňovací období

Sazba daně z příjmů fyzických osob je stanovena ve výši 15%. Do konce roku 2007 se v České republice používalo klouzavě progresivní zdanění, které bylo vystřídáno lineární sazbou, která se používá dodnes. Daň se vypočítá ze základu daně, který se sníží o nezdanitelnou část základu daně, odčitatelné položky od základu a popřípadě daňovou ztrátu z minulých let. (Vančurová, 2013)

Počátkem roku 2013 bylo zavedeno tzv. solidární zvýšení daně. Pokud součet příjmů zahrnovaných do dílčího základu ze závislé činnosti a ze samostatné činnosti bude vyšší než 48násobek průměrné mzdy, bude daň navýšena o 7% z rozdílu těchto dvou dílčích základů (§6 + §7) a 48násobku průměrné mzdy. Pro rok 2016 se dílčí základy daně porovnávají s částkou 1 296 288 Kč.

Zdaňovacím obdobím pro daň z příjmů fyzických osob je kalendářní rok, jedná se o daň za zdaňovací období. (Brychta, Vychopeň, 2015)

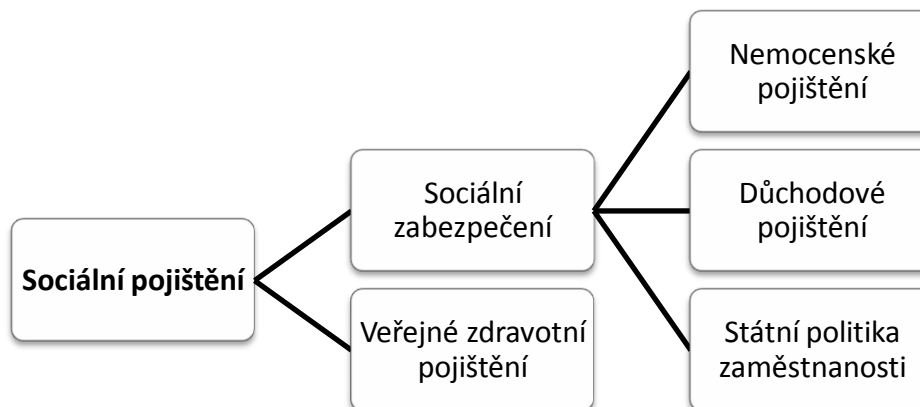
2.2 Pojistné na sociální zabezpečení

Sociální pojistné má z ekonomického pohledu daňový charakter, protože účast na něm je povinná a není možné se rozhodnout, zda ho jednotlivec platit bude či nebude. Na rozdíl od důchodové daně, je sociální pojistné z části účelové, a v určitých svých

částech vykazuje určité znaky ekvivalence nebo-li čím více je do systému přispíváno, tím vyšší nároky z něho jednotlivcům plynou. (Vančurová, 2013)

Sociální pojištění dělíme do čtyř subsystémů. Jedná se o nemocenské a důchodové pojištění, státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdravotní pojištění (viz Obrázek 1).

Obrázek č. 1 Subsystémy sociálního pojištění

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2014; vlastní úprava

Nemocenské pojištění je určeno jedincům, kteří v době nemoci nebo při úrazu nejsou schopni výdělečné činnosti a dávky z tohoto subsystému částečně nahrazují příjmy z činnosti. Druhým a nejvýznamnějším subsystémem je důchodové pojištění, které slouží ke krytí výdajů při dlouhodobé či trvalé neschopnosti pracovat. Výnosy z nemocenského a důchodového pojištění jdou do státního rozpočtu. Třetím subsystémem je státní politika zaměstnanosti. Je určen k peněžité podpoře v nezaměstnanosti a zároveň k tvorbě nových pracovních míst. (Vančurová, Láchová, 2014)

Tyto subsystémy nalezneme v zákonech pod pojmem sociální zabezpečení, konkrétně se jedná o zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení.

2.2.1 Předmět

U sociálního pojistného není definován předmět. Jsou zde využívány tzv. zdanitelné příjmy. Zdanitelné příjmy se odvozují od struktury základu daně z příjmů fyzických osob. Jak již bylo uvedeno dříve, příjmy spadající pod dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti a dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti, jsou příjmy ze soustavné činnosti, která může být přerušena např. z důvodu nemoci či stáří. Sociální zabezpečení je určeno pro podporu v době, kdy jedinec není schopen vykonávat

soustavnou činnost. Z pohledu sociálního zabezpečení se jedná o příjmy ze zaměstnání a o příjmy ze samostatné výdělečné činnosti. (Vančurová, 2013)

Příjmy spadající pod dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku, z nájmu a dílčí základ daně ostatní příjmy, jsou označovány jako příjmy z nakládání s majetkem, které jedinec může získávat vždy. Tyto příjmy nejsou z pohledu sociálního zabezpečení označovány jako zdanitelné. (Vančurová, Láchová, 2014)

2.2.2 Poplatník

Poplatníkem pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti je každá osoba, které dosahuje zdanitelných příjmů. Z tohoto pohledu lze osoby se zdanitelnými příjmy rozdělit na zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. Dle Vančurové (2013) je počet účastníků sociálního zabezpečení podstatně menší a platí, že kdokoliv je systému účasten, musí do něj přispívat.

2.2.3 Vyměřovací základ

Vyměřovací základ je obdobou základu daně z příjmů fyzických osob. Stanovuje se ze zdanitelných příjmů (příjmů ze zaměstnání, příjmů ze samostatné výdělečné činnosti). Slouží k výpočtu sociálního pojistného a zároveň slouží pro kalkulaci sociálních dávek, jako např. dávek v době nemoci. Aby byla zachována určitá spravedlnost a solidarita, byly stanoveny horní a dolní hranice pro výpočet pojistného, které jsou označovány jako minimální a maximální vyměřovací základ – naplatí však pro všechny subsystémy. Například u sociálního zabezpečení u zaměstnanců není stanovena hranice pro minimální vyměřovací základ, je stanoven pouze maximální vyměřovací základ. (Vančurová, 2013)

Vyměřovací základ pro osoby samostatně výdělečně činné je odvozen z dílčího základu daně příjmů ze samostatné činnosti. Oproti tomu *„příjmy ze zaměstnání jsou výčtově definovány, avšak druhy příjmů úzce korespondují s výčtem příjmů ze závislé činnosti u daně z příjmů fyzických osob.“*(Vančurová, 2013, s. 107)

2.2.4 Sazba sociálního pojistného, rozhodné období

U pojistného na sociální pojištění jsou sazby relativní a diferencované podle jednotlivých druhů příjmů a dle osob, které pojistné platí. V následující tabulce č. 1, můžeme vidět, že sazba je stanovena pro každého poplatníka a zaměstnavatele zvlášť podle subsystémů.

Tabulka č. 1 Sazby sociálního zabezpečení

Osoba/sazba pojistného	nemocenské pojištění	důchodové pojištění	státní politika zaměstnanosti
zaměstnanec	-	6,5%	-
zaměstnavatel	2,3%	21,5%	1,2%
OSVČ	-	28,0%	1,2%

Zdroj: Zákon 589/1992 Sb.o pojistném na sociální zabezpečení; vlastní tvorba

Období, za které se stanoví vyměřovací základ a výše pojistného, se nazývá rozhodné období. Pro osoby samostatně výdělečně činné je rozhodné období kalendářní rok, v ostatních případech se jedná o kalendářní měsíc.(Vančurová, Láchová, 2014)

2.3 Pojistné na veřejné zdravotní pojištění

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění jako poslední ze čtyř subsystémů sociálního pojistného má odlišný charakter. Využívá se ke krytí výdajů spojených s financováním nutné zdravotní péče ve stanoveném rozsahu, na kterou má každá osoba nárok dle Ústavy ČR. Pojistné je odváděno na účet zdravotní pojišťovny provádějící veřejné zdravotní pojištění.

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je vymezeno zákonem č. 592/1992 Sb. o pojistném na veřejné zdravotní pojištění.

2.3.1 Předmět

Stejně jako u sociálního zabezpečení, předmět ani v tomto případě není definován. Pro stanovení vyměřovacího základu se zde pracuje se zdanitelnými příjmy.

2.3.2 Poplatník

Účast na veřejném zdravotním pojištění je podmíněna trvalým pobytem na území České republiky, popřípadě sem spadají jedinci, kteří jsou na území České republiky zaměstnáni. Účastníky tohoto subsystému můžeme rozdělit do tří kategorií: osoby se zdanitelnými příjmy, osoby bez zdanitelných příjmů (platí pojistné v omezeném rozsahu) a osoby, za které platí pojistné stát nebo-li státní pojištěnce. (Vančurová, Láchová, 2014)

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění platí i osoby, které nemají zdanitelné příjmy.

2.3.3 Vyměřovací základ

Vyměřovací základ, stejně jako u sociálního zabezpečení, slouží pro výpočet pojistného. U zaměstnanců jsou zdanitelné příjmy odvozeny od definice příjmů ze závislé činnosti daně z příjmů fyzických osob. Na druhou stranu příjmy ze samostatné výdělečné činnosti získáme odvozením od příjmů v dílčím základu daně ze samostatné činnosti. Zdanitelné příjmy musí být sníženy o výdaje podle pravidel určených pro daň z příjmů fyzických osob. (Vančurová, 2013)

Jak již bylo řečeno dříve, u vyměřovacího základu je stanovena hranice pro výpočet pojistného. U veřejného zdravotního pojištění není určen maximální vyměřovací základ, ale je zde stanoven pouze minimální vyměřovací základ. (Vančurová, Láchová, 2014)

2.3.4 Sazba pojistného, rozhodné období

U veřejného zdravotního pojištění se používá jednotná sazba ve výši 13,5%. U zaměstnanců platí 2/3 z vypočteného pojistného zaměstnavatel a 1/3 je strhávána ze mzdy přímo zaměstnancům.

Rozhodné období je shodné jako u pojistného na sociální zabezpečení nebo-li kalendářní měsíc. Pro osoby samostatně výdělečně činné je rozhodné období kalendářní rok. (Vančurová, Láchová, 2014)

2.4 Příjmy ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti můžeme označit jako nejpodstatnější skupinu příjmů, do které patří mzdy a platy, které jsou pro většinu jednotlivců podstatnou součástí celoživotního důchodu. Dle zákona o daních z příjmů §6 ods.1 písm. a) jsou příjmy ze závislé činnosti definovány jako příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmů je povinen dbát příkazů plátce.

Jako další okruh příjmů bych ráda uvedla příjmy za práci členů družstva, společníka společnosti s ručením omezeným a komanditisty komanditní společnosti. V tomto případě není nutné trvat na podmínce vykonávání práce dle příkazů plátce. Třetí skupinou příjmů ze závislé činnosti jsou odměny členů orgánu právnické osoby, jako například člena představenstva a.s. nebo dozorčí rady, a odměny za práci likvidátora. (Brychta, Vychopeň, 2015)

Další skupinou příjmů, která se řídí dle §6 zákona o daních z příjmů, jsou funkční požitky. Mezi funkční požitky spadají funkční platy a plnění, která jsou poskytována v souvislosti se současným nebo dřívějším výkonem funkce představitelů státní moci jako jsou například senátoři, ministři, poslanci aj., některých státních orgánů a soudců. (Brychta, Vychopeň, 2015)

Příjmy ze závislé činnosti mohou být jak peněžní (finanční odměna, plat), tak i nepeněžní. Nepeněžní příjmy využívá zaměstnavatel jako motivaci pro zaměstnance. Jedná se o plnění, které provádí zaměstnavatel za zaměstnance nebo v jeho prospěch. Příjem může být jednorázový nebo pravidelný a obdržet ho může jak zaměstnanec, tak i jiná osoba. (Vančurová, 2013; Brychta, Vychopeň, 2015)

Dílčím základem daně z příjmů ze závislé činnosti je souhrn příjmů ze závislé činnosti dle § 6 ods. 1 ZDP s výjimkou příjmů vyňatých, příjmů osvobozených od daně a příjmů, které podléhají srážkové dani a to vše je navýšeno o tzv. povinné pojistné. Povinné pojistné je částka, která odpovídá pojistnému na veřejné zdravotní pojištění a pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které je za zaměstnance placeno zaměstnavatelem. Tímto způsobem je stanovena tzv. superhrubá mzda, která slouží pro výpočet daně.

V následující tabulce č. 2 je znázorněn postup, dle kterého se stanovuje výše daně a čisté mzdy za předpokladu uplatnění pouze základní slevy na poplatníka.

Tabulka č. 2 Stanovení výše daně u příjmů ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti
- příjmy vyňaté
- příjmy osvobozené
Zdanitelná mzda
+ povinné pojistné hrazené zaměstnavatelem (34%)
Základ daně (superhrubá mzda)
x sazba daně 15%
Daň
- sleva na poplatníka
Daň po slevě
- pojistné hrazené zaměstnancem
Čistá mzda

Zdroj: Vančurová, Láchová (2014, s.176); vlastní tvorba

Poplatníkem daně z příjmů ze závislé činnosti je zaměstnanec, který je vždy fyzickou osobou. Plátce daně z příjmů ze závislé činnosti je osoba, která zaměstnanci vyplácí mzdu, je označován jako zaměstnavatel. Může se jednat o fyzickou i právnickou osobu.

Sociální pojistné zaměstnance

Jak již bylo řečeno dříve, mzda zaměstnance je zatížena nejen daní z příjmů fyzických osob, ale také povinnými platbami na veřejné zdravotní pojištění, důchodové a nemocenské pojištění a také příspěvky na státní politiku zaměstnanosti.

Existují příjmy ze závislé činnosti, které z pohledu sociálního pojistného mají svoje specifika a za příjmy ze zaměstnání se nepovažují. Jedná se například o dohodu o provedení práce s měsíčním příjmem do 10 000 Kč nebo z pohledu pojistného na veřejné zdravotní pojištění o dohodu o pracovní činnosti s měsíčním příjmem do 2 500 Kč. (Vančurová, Láchová, 2014)

Jak uvádí Brychta a Vychopeň (2015, s. 75), vyměřovací základ zaměstnance, z něhož je třeba odvést pojistné, je definován jako úhrn příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a nejsou od této daně osvobozeny, a které zaměstnavatel zúčtoval zaměstnanci v souvislosti se zaměstnáním. Musíme pamatovat na to, že výše příjmů, které podléhají dani z příjmů fyzických osob nebo-li základ daně, se nemusí shodovat s výší příjmů ze zaměstnání nebo-li s vyměřovacím základem, a to z důvodu stanovení limitů pro výpočet pojistného.

Dle Vančurové a Láchové (2014, s.144) je u minimálního vyměřovacího základu určena nejnižší tolerovaná hranice, která udává účast na tomto pojištění. Minimální vyměřovací základ je pro zaměstnance stanoven pouze u veřejného zdravotního pojištění a to ve výši měsíční minimální mzdy, která činí 9 900 Kč. Maximální vyměřovací základ zaměstnance je stanoven pouze u sociálního zabezpečení a to ve výši 48násobku průměrně mzdy. Maximální vyměřovací základ se stanovuje na jeden kalendářní rok a pro rok 2016 činí částku 1 296 288 Kč.

Sazba pojistného je stanovena zvlášť pro zaměstnance a zvlášť pro zaměstnavatele. Zaměstnanci se ze mzdy strhává 4,5% na veřejné zdravotní pojištění a 6,5% na důchodové pojištění. Zaměstnavatel za zaměstnance odvádí na veřejné zdravotní pojištění pojistné ve výši 9% a na sociální zabezpečení 25% (viz tabulka č. 1).

Povinností zaměstnavatele je vyměřit, srazit a odvést platbu pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení za každé rozhodné období, které je v tomto případě jeden kalendářní měsíc.

2.5 Příjmy ze samostatné činnosti

Druhou podstatnou skupinou příjmů, jsou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti. Pokud je samostatná výdělečná činnost vykonávána vlastním jménem, na vlastní účet a primárním záměrem je dosažení zisku, nazýváme tuto činnost podnikáním. Dle zákona o daních z příjmů §7 jsou definovány příjmy ze samostatné činnosti, které jsou rozděleny právě na příjmy z podnikání (§7 ods. 1) a příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti (§7 ods. 2).

Jako první skupinu příjmů bych ráda uvedla příjmy z podnikání. Jedná se o příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a příjem z podnikání na základě živnostenského listu. Dále do tohoto okruhu příjmů patří příjmy z jiného podnikání dle §7 ods. 1 písm. c), ke kterému je potřeba podnikatelského oprávnění (např. činnost auditorů, daňových poradců, advokátů) a podíl na zisku společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti. (Brychta, Vychopeň, 2015)

Do §7 taktéž spadají příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti. Aby bylo možné vykonávat tento druh činnosti, není potřeba disponovat zvláštním oprávněním. Do této skupiny příjmů můžeme zařadit příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví (např. poskytnutí práv k vynálezům, průmyslovým vzorům, ochranným známkám aj.), autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních děl. Dále sem patří příjmy z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku a příjmy z výkonu nezávislého povolání jako je například architekt, artista nebo profesionální sportovec. (Vančurová, 2013)

Jak uvádí Brychta a Vychopeň (2015, s.44), dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti je souhrn příjmů dle §7 ods. 1 a 2 ZDP, přičemž tyto příjmy mohou být sníženy o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení. Skutečnou výši výdajů je možné prokazovat prostřednictvím řádně vedeného účetnictví nebo na základě daňové evidence. Pro uplatnění výdajů je možné využít dva přístupy. Buď jsou výdaje prokázány ve skutečné výši a nebo jsou uplatněny procentem z příjmů dle §7 ods. 7.

Výpočet daňové povinnosti je pro osoby samostatně výdělečně činné odlišný oproti stanovení výše daňové povinnosti u zaměstnanců. V tabulce č. 3 je znázorněn postup, dle kterého se daň vypočte.

Tabulka č. 3 Stanovení výše daně u příjmů ze samostatné činnosti

Příjmy ze samostatné činnosti
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
Základ daně
x sazba daně 15%
Daň
- sleva na poplatníka
Daň po slevě

Zdroj: Vančurová, Láchová (2014, s.201); vlastní tvorba

Sociální pojistné osoby samostatně výdělečně činné

Stejně jako zaměstnanec, musí i osoba samostatně výdělečně činná platit nejen daň, ale také povinné platby na sociální pojištění.

Příjmy ze samostatné výdělečné činnosti jsou za předpokladu mírného zjednodušení rovny příjmům ze samostatné činnosti. Povinnost platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění se vztahuje na všechny osoby samostatně výdělečně činné. Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti platí povinně všechny fyzické osoby, jejichž zdanitelné příjmy z hlavní činnosti spadají mezi příjmy ze samostatné výdělečné činnosti¹. Platba pojistného na nemocenské pojištění je v tomto případě dobrovolná. (Vančurová, 2013)

Vančurová a Láchová (2014, s.192) uvádí, že vyměřovací základ vychází z rozdílu mezi příjmy a výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů nebo-li z dílčího základu daně ze samostatné činnosti. Vyměřovací základ pro pojistné na sociální pojištění je právě 50% ze zmíněného dílčího základu daně. I když je stanovena výše vyměřovacího základu, není podmínkou, že pojistné na sociální pojištění bude počítáno ze stanovené hodnoty. Obdobně jako u příjmů ze zaměstnání, tak i v tomto případě se vyměřovací základy limitují.

Jak je patrné z předchozího textu, i u příjmů ze samostatné výdělečné činnosti jsou stanoveny minimální i maximální hranice pro výpočet pojistného. Tyto hranice

¹ předpokládá se, že příjmy má poplatník pouze z hlavní činnosti

jsou stanoveny za využití průměrné mzdy, které je pro rok 2016 ve výši 27 006 Kč. Minimální vyměřovací základ pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění se počítá jako ½ průměrné mzdy, díky čemuž získáme částku 13 503 Kč, ročně 162 036 Kč. Pro pojistné na sociální zabezpečení je stanoven podstatně nižší minimální vyměřovací základ v roční výši 81 018 Kč. Maximální vyměřovací základ je uzákoněn pouze pro platbu pojistného na sociální zabezpečení a to ve stejné výši jako u příjmů ze zaměstnání. Jedná se o 48násobek průměrné mzdy nebo-li částku 1 296 288 Kč, která je stanovena na jeden kalendářní rok. (Vančurová, 2013)

Sazby pojistného pro osobu samostatně výdělečně činnou jsou různé dle jednotlivých subsystémů. Sazba pojistného na veřejné zdravotní pojištění je 13,5% stejně jako u zaměstnanců s tím rozdílem, že zde osoba samostatně výdělečně činná platí celých 13,5%. Pojistné na důchodové pojištění je 28% a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 1,2%. Celkové pojistné hrazené v tomto dílčím základu daně je ve výši 42,7% (viz tabulka č. 1). Z pohledu příjmů ze samostatné výdělečné činnosti je rozhodným obdobím kalendářní rok.

2.6 Příjmy z nájmu

Třetím druhem příjmů jsou příjmy z nájmu. Jedná se o příjmy plynoucí z majetku. Dle zákona o daních z příjmů §9 jsou příjmy z nájmu rozděleny na příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů a příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu patřícího mezi ostatní příjmy dle §10 ods. 1 písm. a).

Do první skupiny příjmů spadají dle §9 odst. 1 písm. a) příjmy z nájmu nemovitých věcí jako jsou například pozemky, podzemní stavby se samostatným účelovým určením nebo práva, která za nemovité věci prohlásí zákon. Dále sem patří příjmy z pronájmu bytu, který je definován jako místnost popřípadě souhrn místností, jenž jsou součástí domu, tvoří obytný prostor a užívají se k bydlení, ke kterému jsou také určeny. Pokud věc nepatří mezi věci nemovité, jedná se o věc movitou. (Brychta, Vychopeň, 2015)

V §9 odst. 1 písm. b) jsou uvedeny příjmy z nájmu movitých věcí, ať už se jedná o věci hmotné nebo nehmotné. Příkladem movitých věcí jsou také živá zvířata, části lidského těla nebo i ovladatelná přírodní síla, se kterou je možné obchodovat. (Brychta, Vychopeň, 2015)

Jak uvádí Brychta a Vychopeň (2015, s. 119), pro příjmy z nájmu platí, že stejně jako příjmy zdaňované dle ostatních dílčích základů daně, i v tomto případě mohou být příjmy jak peněžní (nájemné), tak nepeněžní. Mezi nepeněžní příjmy se řadí zvelebení najaté věci nájemcem, jako jsou například opravy nebo technické zhodnocení, pokud jsou prováděny nájemcem se souhlasem pronajímatele, nad rámec smlouveného nájemného a nejsou uhrazeny vlastníkem.

Dílčí základ daně z příjmů z nájmu je tvořen příjmy dle §9 odst. 1, které je možné snížit o výdaje na dosažení, zajištění a udržení právě těchto příjmů. Při stanovení výdajů, je umožněno uplatnit skutečné výdaje bez vedení účetnictví² nebo výdaje procentem z příjmů a to ve výši 30%. (Vančurová, Láchová, 2014)

U tohoto dílčího základu daně se neuplatňuje solidární zvýšení daně.

V tabulce č. 4 je shrnut výpočet daňové povinnosti u dílčího základu daně z příjmů z nájmu. Je patrné, že postup při určování daně je velice podobný jako výpočet daňové povinnosti u dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti.

Tabulka č. 4 Stanovení výše daně u příjmů z nájmu

Příjmy z nájmu
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
Základ daně
x sazba daně 15%
Daň
- sleva na poplatníka
Daň po slevě

Zdroj: vlastní tvorba

Pokaždé není jednoznačné, podle jakých pravidel budou příjmy z nájmu zdaňovány. Příjmy je možné zdaňovat v dílčím základu daně ze samostatné činnosti (§7 ZDP), pokud je majetek součástí obchodního majetku osoby samostatně výdělečně činné. Dále dle dílčího základu daně z příjmů z nájmu (§9 ZDP) a v dílčím základu daně ostatní příjmy (§10 ZDP), pokud se jedná o příležitostné příjmy. Pro účely této diplomové práce budeme pracovat pouze s příjmy zdaňovanými v dílčím základu daně z příjmů z nájmu definovaných zákonem o daních z příjmů §9. (Vančurová, 2013)

² je potřeba vést záznamy a evidence např. o hmotném majetku, který lze odepisovat

Sociální pojistné osoby mající příjem z nájmu

Jak již bylo řečeno dříve, pojistné na sociální zabezpečení hradí pouze fyzické osoby, které mají příjmy z činnosti. Pokud má osoba příjmy spadající do dílčího základu daně z příjmů z nájmu, jedná se o příjmy z nakládání s majetkem, a tudíž se nejedná o zdanitelné příjmy z pohledu sociálního zabezpečení. Fyzická osoba mající příjmy z nájmu, je označena jako osoba bez zdanitelných příjmů a jako taková neplatí pojistné na sociální zabezpečení. (Vančurová, Láchová, 2014)

U veřejného zdravotního pojištění platí odlišná pravidla pro platbu pojistného. Dle Vančurové a Láchové (2014, s.208) by měl pojistné na veřejné zdravotní pojištění platit každý, pokud za něj pojistné nehradí stát. Rozhodným obdobím pro platbu pojistného je v tomto případě kalendářní měsíc. Vyměřovacím základem osoby, která má příjmy z nájmu, je minimální vyměřovací základ, který odpovídá minimální mzdě 9 900 Kč měsíčně. Pro účely naší práce budeme počítat s ročním minimálním vyměřovacím základem 118 800 Kč.

2.7 Příjmy rentiérů

Poslední zvolenou skupinou příjmů jsou příjmy rentiérů. V případě rentiérů se opětovně jedná o příjmy plynoucí z majetku. Rentiér je osoba, která dosahuje příjmů z pronájmu nemovitého majetku dalším osobám nebo má příjmy z finančního majetku. (Invetia.cz, 2011) Jelikož jsou příjmy z nájmu samostatným tématem (viz subkapitola 2.6.), budeme pro účely této diplomové práce předpokládat, že rentiér má příjmy pouze z kapitálového majetku dle §8 zákona o daních z příjmů.

Mezi příjmy z kapitálového majetku se řadí příjmy dle §8 ods. 1 ZDP jako jsou například dle písm. a) podíly na zisku z obchodní korporace a úroky z držby cenných papírů, příjmy z vyrovnání společníkovi, který není účastníkem smlouvy (dále jen mimo stojící společník), dosažené na základě smlouvy o převodu zisku nebo ovládací smlouvy; dle písm. c) úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, který není podle podmínek toho kdo účet vede určen k podnikání. Pokud tyto příjmy plynou ze zdrojů na území České republiky, tvoří samostatné základy daně, kterou jsou zdaňovány zvláštní sazbou daně. Pokud by se jednalo o příjmy ze zahraničí, danily by se v dílčím základu daně příjmy z kapitálového majetku.

Dále bych ráda uvedla příjmy, které spadají do dílčího základu daně z kapitálového majetku, ať už pocházejí ze zahraničí či nikoliv. Jedná se o příjmy podle §8 odst. 1 písm. g) úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úroky z prodlení, poplatek z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů na účtech neuvedených v písmeni c) s výjimkou podle § 7a a úroky z hodnoty splaceného vkladu ve smluvené výši členů obchodních korporací; a dle písm. h) úrokové a jiné výnosy z držby směnek (např. diskont z částky směnky, úrok ze směnečné sumy).

Jako poslední příjem spadající do této skupiny bych ráda zmínila rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou hodnotou dluhopisu včetně vkladního listu nebo vkladu jemu na roveň postaveného a emisním kurzem při jejich vydání.

Vančurová a Láchová (2014, s.164) uvádí, že u příjmů spadajících do dílčího základu daně z příjmů z kapitálového majetku se nesmí uplatňovat výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Ostatní příjmy, které nespádají do dílčího základu daně, tvoří samostatné základy daně, které jsou zdaňovány zvláštní sazbou daně ve výši 15% (Brychta, Vychopeň, 2015).

Výpočet daňové povinnosti u příjmů z kapitálového majetku se liší oproti předchozím dvěma výpočtům (viz tabulka č. 3 a 4) o výdaje, které v tomto případě nejsou uplatněny. V následující tabulce č. 5 je znázorněn postup pro výpočet daňové povinnosti.

Tabulka č. 5 Stanovení výše daně u příjmů rentiérů

Příjmy z kapitálového majetku = Základ daně
x sazba daně 15%
Daň
sleva na poplatníka
Daň po slevě

Zdroj: vlastní tvorba

U příjmů z kapitálového majetku není daň navýšena o solidární zvýšení daně.

Sociální pojistné rentiérů

Jak bylo vysvětleno dříve, příjmy rentiérů jsou příjmy z nakládání s majetkem. Ať už se jedná o příjmy z kapitálového majetku nebo o příjmy z nájmu, stále platí, že pojistné na sociální zabezpečení je hrazeno pouze z příjmů z činnosti. Rentiér,

jenž je osobou bez zdanitelných příjmů, nebude mít povinnost snižovat svůj roční příjem o pojistné na sociální zabezpečení. (Vančurová, Láchová, 2014)

Účast na veřejném zdravotním pojištění je stejně jako pro každou fyzickou osobu, za kterou neodvádí pojistné stát, pro rentiéra povinná. Na měsíční bázi musí každá fyzická osoba mající příjmy z kapitálového majetku hradit pojistné na veřejné zdravotní pojištění ve výši 13,5% z minimálního vyměřovacího základu, který je roven minimální měsíční mzdě 9 900 Kč. Pro potřeby této diplomové práce je počítáno s ročním minimálním vyměřovacím základem 118 800 Kč.

3 Cíl práce a metodika

Téma mé diplomové práce je „Zdanění osobních příjmů zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a rentiérů v roce 2014. Cílem je analyzovat průběh zdanění včetně pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění v roce 2014. Dále zhodnotit daná řešení a dopady uvažovaných změn po roce 2015.

Teoretická část práce se věnuje principům zdanění osobních příjmů. Zaměřuje se na objasnění pojmů spojených s daní z příjmů fyzických osob, pojistného na sociální pojištění a metody stanovení dílčího základu daně a vyměřovacího základu. V první polovině literárního přehledu jsou principy zdanění definovány z obecného hlediska vztahujícího se k dani z příjmů fyzických osob, přičemž druhá polovina je zaměřena konkrétně na konstrukční prvky daně a stanovení výpočtu daňové povinnosti spolu s pojistným na sociální pojištění v jednotlivých dílčích základech daně z příjmů.

V praktické části je zjišťována výše daně a pojistného na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení u předem stanovených hodnot ročních příjmů v intervalu od 100 000 Kč do 5 000 000 Kč. Tyto roční příjmy jsou zdaňovány v rámci jednotlivých dílčích základů daně a dle vypočtených hodnot je stanovena efektivní sazba daně a pojistného na sociální pojištění. V průběhu práce byl rok zkoumání změněn na rok 2016 z důvodu aktuálnosti a vyšší vypovídací schopnosti.

V závěru této práce je porovnán a zhodnocen průběh zdanění u jednotlivých druhů příjmů podle výše základu daně a vyměřovacího základu pojistného na sociální pojištění.

Literární rešerše byla zpracována za pomoci kompilační metody, kdy byly využity platné právní normy a odborná literatura zaměřující se na daňový systém České republiky, konkrétně na daň z příjmů fyzických osob a její dílčí základy daně.

Praktická část byla zpracována metodou komparační analýzy jednotlivých vypočtených hodnot v rámci dílčího základu daně a mezi nimi. Pro lepší přehlednost práce jsou použity tabulky a grafy.

4 Průběh zdanění

Třetí část práce se zaměřuje na praktické znázornění zdanění příjmů fyzických osob. Je rozdělena do čtyř podkapitol podle druhů příjmů. Jedná se o příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, příjmy z nájmu a příjmy rentiérů.

Aby bylo možné skupiny příjmů porovnat mezi sebou, bylo stanoveno šest hodnot výše příjmů v rozmezí od 100 tisíc do 5 milionů, které budou zdaněny podle pravidel pro jednotlivé dílčí základy daně a zároveň bude stanovena výše pojistného na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení.

Pro účely této diplomové práce se předpokládá uplatnění pouze základní slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč.

4.1 Zdanění příjmů ze závislé činnosti

V první části této kapitoly se zaměříme na zdanění příjmů ze závislé činnosti nebo-li zdanění mezd. Přestože zaměstnanci dostávají mzdu na měsíční bázi, byly výše příjmů stanoveny za kalendářní rok. Budeme hovořit o ročním hrubém příjmu.

V tabulce č. 6 je zachyceno zdanění ročního příjmu ve výši 100 000 Kč, včetně všech povinných odvodů. Jak můžeme vidět, stanovená částka je nižší než minimální vyměřovací základ 118 800 Kč, což ovlivní výši pojistného na veřejné zdravotní pojištění a zároveň superhrubou mzdu, ze které se daň počítá. Vyměřovací základ pojistného na sociální zabezpečení se nemění.

Tabulka č. 6 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 100 000 Kč

	zaměstnanec	zaměstnavatel
Vyměřovací základ	100 000 Kč	
Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč	
Pojistné na zdravotní pojištění	5 346 Kč	10 692 Kč
Pojistné na nemocenské pojištění	0 Kč	2 300 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	6 500 Kč	21 500 Kč
Príspevek na státní politiku nezaměstnanosti	0 Kč	1 200 Kč
Celkem	11 846 Kč	35 692 Kč

Příjem ze závislé činnosti	100 000 Kč
Superhrubá mzda	135 692 Kč
Daň 15%	20 354 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	0 Kč
Čistá mzda	88 154 Kč

Zdroj: vlastní tvorba

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je v tomto případě počítáno z částky 118 800 Kč. Poplatník s ročními příjmy 100 000 Kč by měl na daních odvést 20 354 Kč. Pokud uplatní základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč, bude daňová povinnost nulová a na pojistném na sociální zabezpečení a na veřejné zdravotní pojištění pak celkem odvede 11 846 Kč. Čistá mzda, kterou zaměstnanec obdrží, je 88 154 Kč. Veškeré mzdové náklady zaměstnavatele za zaměstnanec činily 135 692 Kč, z toho 35 692 Kč plynulo na sociální pojištění.

Při ročním příjmu 100 000 Kč vychází měsíční hrubá mzda zhruba na 8333 Kč. Aby se tato částka dala považovat za příjem ze zaměstnání, předpokládáme, že zaměstnanec pracuje na dohodu o pracovní činnosti nebo na zkrácený úvazek.

Pokud by nebyla stanovena minimální hranice pro výpočet pojistného na veřejné zdravotní pojištění, shodoval by se vyměřovací základ s hrubým ročním příjmem ze závislé činnosti. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem by pokleslo na 10 692 Kč, což by ovlivnilo i výpočet superhrubé mzdy na částku 134 000 Kč. Daňová povinnost by byla opětovně nulová, jelikož sleva na poplatníka je vyšší než spočítaná daň. Zaměstnanec by obdržel mzdu ve výši 89 000 Kč, což je o 846 Kč více než při kalkulaci s minimálním vyměřovacím základem na veřejné zdravotní pojištění. Tento případ by se mohl týkat například studentů popřípadě jiných pracujících státních pojištěnců.

Z tabulky č. 6 je zřejmé, že daňová povinnost je nulová z důvodu uplatnění základní slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Daň z příjmů ze závislé činnosti bude nižší než základní sleva na poplatníka a tudíž nevznikne povinnost daň platit, dokud roční hrubé příjmy nepřesáhnou částku 123 582 Kč. Právě při tomto ročním hrubém příjmu je daňová povinnost rovna 24 840 Kč.

Druhou zkoumanou hodnotou je částka 300 000 Kč. Jak můžeme vidět v tabulce č. 7, roční příjem překročil hranici 123 582 Kč a daňová povinnost již není nulová a zaměstnanci vzniká povinnost daň platit.

Tabulka č. 7 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 300 000 Kč

	zaměstnanec	zaměstnavatel
Vyměřovací základ	300 000 Kč	
Pojistné na zdravotní pojištění	13 500 Kč	27 000 Kč
Pojistné na nemocenské pojištění	0 Kč	6 900 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	19 500 Kč	64 500 Kč
Příspěvek na státní politiku nezaměstnanosti	0 Kč	3 600 Kč
Celkem	33 000 Kč	102 000 Kč

Příjem ze závislé činnosti	300 000 Kč
Superhrubá mzda	402 000 Kč
Daň 15%	60 300 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	35 460 Kč
Čistá mzda	231 540 Kč

Zdroj: vlastní tvorba

Při ročním hrubém příjmu 300 000 Kč, měsíční mzda zaměstnance odpovídá částce 25 000 Kč, což znamená, že příjem již nebude ovlivňován minimálním vyměřovacím základem na veřejné zdravotní pojištění a bude počítán ze stanovené částky. Poté, co byl příjem navýšen o pojistné na sociální pojištění, získali jsme superhrubou mzdu 402 000 Kč. Z této sumy jsme stanovili 15% daň ve výši 60 300 Kč a uplatnili jsme základní slevu na poplatníka. Z hrubého ročního příjmu 300 000 Kč zaměstnanec obdrží výplatu 231 540 Kč, přičemž na veřejné zdravotní pojištění bylo zaměstnavatelem strženo 13 500 Kč, na sociální zabezpečení 19 500 Kč a daň byla odvedena ve výši 35 460 Kč. Zaměstnancův čistý příjem bude v tomto případě 77,18% z příjmu hrubého a povinné odvody tvoří 22,82%.

Tato zkoumaná hodnota má nejbliže k průměrné mzdě, která je pro rok 2016 stanovena měsíčně na částku 27 006 Kč, ročně 324 072 Kč.

Z tabulky č. 8 je patrné, že třetí zvolenou hodnotou je 500 000 Kč. Tato částka nám slouží jako vyměřovací základ, ze kterého bylo stanoveno pojistné na sociální zabezpečení hrazené zaměstnavatelem ve výši 125 000 Kč a pojistné na veřejné zdravotní pojištění 45 000 Kč.

Tabulka č. 8 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 500 000 Kč

	zaměstnanec	zaměstnavatel
Vyměřovací základ	500 000 Kč	
Pojistné na zdravotní pojištění	22 500 Kč	45 000 Kč
Pojistné na nemocenské pojištění	0 Kč	11 500 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	32 500 Kč	107 500 Kč
Príspevek na státní politiku nezaměstnanosti	0 Kč	6 000 Kč
Celkem	55 000 Kč	170 000 Kč

Příjem ze závislé činnosti	500 000 Kč
Superhrubá mzda	670 000 Kč
Daň 15%	100 500 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	75 660 Kč
Čistá mzda	369 340 Kč

Zdroj: vlastní tvorba

Když byl hrubý roční příjem navýšen o povinné odvody na sociální pojistné hrazené zaměstnavatelem, dostali jsme se k částce superhrubé mzdy ve výši 670 000 Kč. Stanovené hodnotě 500 000 Kč odpovídá daň ve výši 100 500 Kč, po uplatnění základní slevy na poplatníka se daň sníží na 75 660 Kč. Čistá mzda, kterou zaměstnanec dostane, je 369 340 Kč, což je 73,87% z hrubého ročního příjmu. Na povinné odvody zaměstnance připadá 26,13%, což je o 3,31% více než v předchozím příkladě (viz tabulka č. 7), kdy byl roční hrubý příjem 300 000 Kč. Celkové mzdové náklady zaměstnavatele na zaměstnance jsou 670 000 Kč, z nichž 170 000 Kč bylo odvedeno na sociální pojištění.

Za čtvrtou hodnotu byl vybrán dvojnásobek předchozí částky a to 1 000 000 Kč. Jak můžeme vidět v tabulce č. 9, z této částky jsou vypočítány povinné odvody, které

platí zaměstnavatel za zaměstnance a to ve výši 90 000 Kč na veřejné zdravotní pojištění a 250 000 Kč na sociální zabezpečení.

Tabulka č. 9 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 1 000 000 Kč

	zaměstnanec	zaměstnavatel
Vyměřovací základ	1 000 000 Kč	
Pojistné na zdravotní pojištění	45 000 Kč	90 000 Kč
Pojistné na nemocenské pojištění	0 Kč	23 000 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	65 000 Kč	215 000 Kč
Příspěvek na státní politiku nezaměstnanosti	0 Kč	12 000 Kč
Celkem	110 000 Kč	340 000 Kč

Příjem ze závislé činnosti	1 000 000 Kč
Superhrubá mzda	1 340 000 Kč
Daň 15%	201 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	176 160 Kč
Čistá mzda	713 840 Kč

Zdroj: vlastní tvorba

Superhrubá mzda byla stanovena součtem ročního hrubého příjmu a pojistné na sociální pojištění, které odvádí zaměstnavatel za zaměstnance a to ve výši 1 340 000 Kč. 15% daň určená ze základu daně je 201 000 Kč před uplatněním základní slevy na poplatníka. Z 1 000 000 Kč si zaměstnanec vydělá 713 840 Kč. Zaměstnanci bude ze mzdy stržena daň ve výši 176 160 Kč, pojistné na veřejné zdravotní pojištění 45 000 Kč a pojistné na sociální zabezpečení 65 000 Kč. Povinné odvody tvoří 28,62% zaměstnancova hrubého ročního příjmu. Přestože byl hrubý roční příjem zaměstnance dvakrát vyšší než v předchozím příkladě (viz tabulka č. 8), tvoří čistý příjem zaměstnance pouze 71,38 % hrubého příjmu, což je o 2,49% méně než u příjmu 500 000 Kč.

Jak je patrné z tabulky č. 10, předposlední zvolenou částkou hrubého ročního příjmu jsou 2 000 000 Kč. Tato hodnota jako první ze zvolených ročních příjmů překročila hranici maximálního vyměřovacího základu pro výpočet pojistného na sociální

zabezpečení, který je pro rok 2016 stanoven ve výši 1 296 288 Kč, což je také částka, ze které se bude pojistné hrazené zaměstnancem i zaměstnavatelem počítat.

Zaměstnavatel v tomto případě hradí za zaměstnance pojistné na sociální zabezpečení ve výši 324 072 Kč a na veřejné zdravotní pojištění, na které se maximální vyměřovací základ nevztahuje, částku 180 000 Kč.

Tabulka č. 10 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 2 000 000 Kč

	zaměstnanec	zaměstnavatel
Vyměřovací základ	2 000 000 Kč	
Maximální vyměřovací základ sociálního zabezpečení	1 296 288 Kč	
Pojistné na zdravotní pojištění	90 000 Kč	180 000 Kč
Pojistné na nemocenské pojištění	0 Kč	29 815 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	84 259 Kč	278 702 Kč
Příspěvek na státní politiku nezaměstnanosti	0 Kč	15 555 Kč
Celkem	174 259 Kč	504 072 Kč

Příjem ze závislé činnosti	2 000 000 Kč
Superhrubá mzda	2 504 072 Kč
Daň 15%	375 611 Kč
Solidární zvýšení daně 7%	49 260 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	400 031 Kč
Čistá mzda	1 425 711 Kč

Zdroj: vlastní tvorba

Po navýšení ročního hrubého příjmu o pojistné na sociální pojištění, jsme získali superhrubou mzdu 2 504 072 Kč a 15% daň byla stanovena ve výši 375 611 Kč.

Jak již bylo řečeno dříve, zvolený roční příjem překročil hranici 48násobku průměrné mzdy nebo-li 1 296 288 Kč. V případě překročení zmíněné částky, má zaměstnanec povinnost uplatnit tzv. solidární zvýšení daně, jenž se vypočítá jako 7% z kladného

rozdílu mezi hrubými ročními příjmy³ a 48násobkem průměrné mzdy. Při hrubém ročním příjmu 2 000 000 Kč se solidární zvýšení daně počítalo z částky 703 712 Kč. Získali jsme sumu 49 260 Kč, která se přičte k 15% dani 375 611 Kč, a dostaneme výslednou daň ve výši 424 871 Kč před uplatněním základní slevy na poplatníka.

Konečný výdělek, který zaměstnanec obdrží je 1 425 711 Kč, což je v poměru k hrubému ročnímu příjmu 71,29%. Povinné odvody zaměstnance vychází na 28,71% ze stanovené hrubé mzdy, což je pouze o 0,09% více než u příjmu ve výši 1 000 000 Kč (viz tabulka č. 9) a to vlivem maximálního vyměřovacího základu pro sociální zabezpečení a solidárního zvýšení daně.

Veškeré mzdové náklady zaměstnavatele na zaměstnance činily 2 504 072 Kč, z toho 504 072 Kč plynulo na sociální pojištění.

Kdyby nebylo pojistné na sociální zabezpečení limitováno, vyměřovací základ by byl stejný jako hrubý roční příjem. Pojistné na sociální zabezpečení by vzrostlo na 500 000 Kč, což by znamenalo nárůst superhrubé mzdy o 175 928 Kč na částku 2 680 000 Kč. Za těchto okolností by byla 15% daň 402 000 Kč, ale solidární zvýšení daně se zůstalo neměnné ve výši 49 260 Kč. Zaměstnancům čistý výdělek by byl 1 353 580 Kč, což je o 72 131 Kč méně než v případě, kdy je stanoven maximální vyměřovací základ pro sociální zabezpečení.

Poslední a zároveň nejvyšší zvolenou hodnotou je částka 5 000 000 Kč. Z tabulky č. 11 je zřejmé, že i v tomto případě bude uplatněn maximální vyměřovací základ pro sociální zabezpečení a pojistné hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance bude opětovně 324 072 Kč. Oproti tomu na pojistném na veřejné zdravotní pojištění zaplatí zaměstnavatel 450 000 Kč.

Základ daně 5 774 072 Kč jsme získali součtem hrubé mzdy a pojistného na sociální pojištění ve výši 774 072 Kč. Z tohoto základu byla vypočtena daň 866 111 Kč. Stejně jako v minulém příkladě (viz tabulka č. 10), se musí určit solidární zvýšení daně, jelikož byla překročena hranice 1 296 288 Kč. Částka, ze které se vypočítá 7% solidární zvýšení daně, je 3 703 712 Kč, což znamená, že daň bude navýšena o 259 260 Kč. Zaměstnavatel zaměstnanci vyplatí čistou mzdu ve výši 3 590 211 Kč, přičemž na veřejném zdravotním pojištění mu strhne 225 000 Kč, důchodovém pojištění

---

³ jedná se o součet příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle § 6 ZDP a dílčího základu daně podle § 7 ZDP

84 259 Kč a daňová povinnost poplatníka včetně solidárního zvýšené daně bude 1 100 531 Kč. Povinné odvody v podobě pojistného na sociální pojištění a daň tvoří 28,20% z hrubého ročního příjmu zaměstnance. V porovnání s hrubým ročním příjmem 2 000 000 Kč procentuální podíl povinných odvodů poklesl o 0,51% vlivem stanovení horní hranice pro výpočet sociální zabezpečení. Pokud by poplatník nemusel navyšovat daň o solidární zvýšení daně, byl by pokles podstatně výraznější.

Tabulka č. 11 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 5 000 000 Kč

	zaměstnanec	zaměstnavatel
Vyměřovací základ	5 000 000 Kč	
Maximální vyměřovací základ sociálního zabezpečení	1 296 288 Kč	
Pojistné na zdravotní pojištění	225 000 Kč	450 000 Kč
Pojistné na nemocenské pojištění	0 Kč	29 815 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	84 259 Kč	278 702 Kč
Příspěvek na státní politiku nezaměstnanosti	0 Kč	15 555 Kč
Celkem	309 259 Kč	774 072 Kč

Příjem ze závislé činnosti	5 000 000 Kč
Superhrubá mzda	5 774 072 Kč
Daň 15%	866 111 Kč
Solidární zvýšení daně 7%	259 260 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	1 100 531 Kč
Čistá mzda	3 590 211 Kč

Zdroj: vlastní tvorba

Za předpokladu, že by nebyla stanovena horní hranice pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení, povinné odvody hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance by rapidně stouply. Pojistné na sociální zabezpečení by vzrostlo dokonce o 925 928 Kč a nová superhrubá mzda by se rovnala hodnotě 6 700 000 Kč. U daně by došlo k navyšení o 138 889 Kč na částku 1 005 000 Kč, ovšem solidární zvýšení daně by zůstalo beze změny na částce 259 260 Kč. Zaměstnanec by obdržel čistou mzdu

ve výši 3 210 580 Kč, což je o 379 631 Kč méně než za předpokladu existence maximálního vyměřovacího základu pro sociální zabezpečení.

Aby bylo možné snáze porovnat daňovou povinnost při různých výších příjmů (následně u různých druhů příjmů), je příhodné využít efektivní sazbu daně, přičemž při výpočtu je brán zřetel na pojistné na sociální pojištění, které také ovlivňuje výši čistého příjmu zaměstnance. Efektivní sazba daně (ETR) v případě příjmů ze závislé činnosti se vypočte podle vzorce 1. (Široký, Maková, 2008, s.6)

$$ETR = \frac{\text{daň+pojistné za zaměstnance}}{\text{hrubá mzda}} \quad (1)$$

U výpočtu efektivní sazby daně je zohledňován pouze disponibilní hrubý příjem zaměstnance a pojistné na sociální pojištění, které je hrazené zaměstnancem. Pojistné hrazené zaměstnavatelem v tomto případě ovlivňuje pouze výši daně.

Tabulka č. 12 ukazuje všechny zkoumané hodnoty, u kterých byla počítána efektivní sazba daně včetně pojistného, které je za zaměstnance odváděno a celková daň, která je taktéž zaměstnanci strhávána ze mzdy. Dále jsou v tabulce k vidění podstatné hodnoty, které ovlivňují výši povinných odvodů jako je např. hranice minimálního a maximálního vyměřovacího základu.

Tabulka č. 12 Celkové daňové zatížení zaměstnance

Hrubá mzda	Daň	Celkové pojistné zaměstnance	Efektivní sazba	Celkové pojistné %	Daň %
100 000 Kč	0 Kč	11 846 Kč	11,85%	12%	0%
118 800 Kč	0 Kč	13 068 Kč	11,00%	11%	0%
123 582 Kč	0 Kč	13 594 Kč	11,00%	11%	0%
300 000 Kč	35 460 Kč	33 000 Kč	22,82%	11%	12%
500 000 Kč	75 660 Kč	55 000 Kč	26,13%	11%	15%
1 000 000 Kč	176 160 Kč	110 000 Kč	28,62%	11%	18%
1 296 288 Kč	235 714 Kč	142 592 Kč	29,18%	11%	18%
2 000 000 Kč	400 031 Kč	174 259 Kč	28,71%	9%	20%
5 000 000 Kč	1 100 531 Kč	309 259 Kč	28,20%	6%	22%

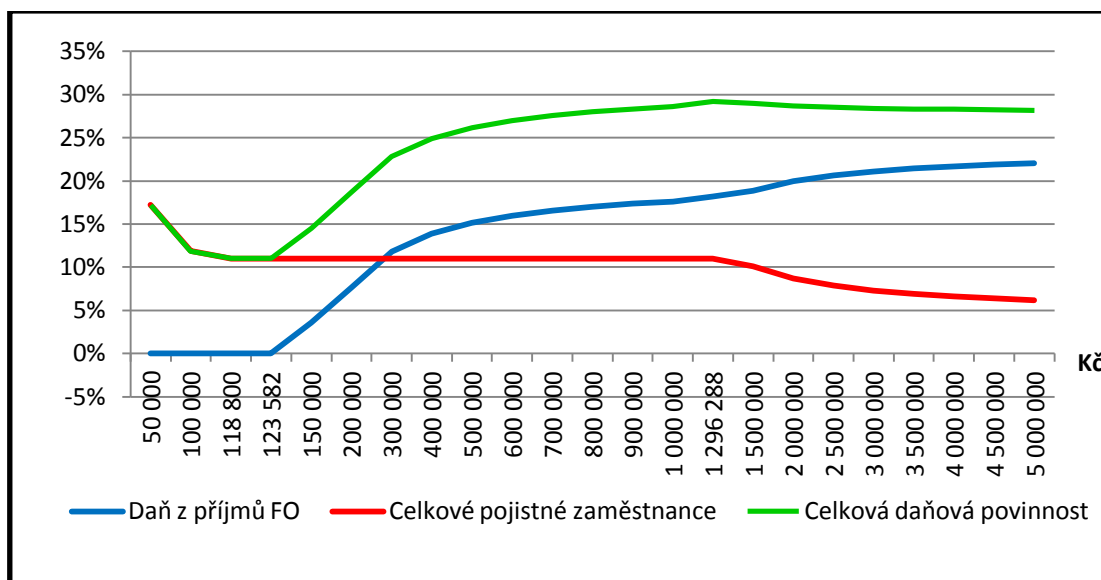
Zdroj: vlastní tvorba

Pro lepší přehlednost, byl vytvořen graf č. 1, kde je zobrazen vývoj efektivní sazby daně a zároveň efektivní vývoj sazby pojistného na sociální pojištění zaměstnance podle výše

hrubého ročního příjmu. Na ose x jsou znázorněny hrubé příjmy v rozmezí od 50 000 Kč do 5 000 000 Kč včetně všech zvolených hodnot stěžejních pro tuto diplomovou práci. Osa y zobrazuje procentuální vyjádření efektivní sazby daně.

Jak můžeme na grafu č. 1 vidět, daňová povinnost zaměstnance je nulová až do výše hrubého příjmu 123 582 Kč. 15% daň vypočtená z toho příjmu je rovna základní slevě na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Od této hodnoty můžeme pozorovat nejprve prudký růst křivky daňového zatížení až nad 15% sazbu, přičemž následný výkyv můžeme pozorovat od částky 1 296 288 Kč, kdy je sazba daně ovlivněna minimálním vyměřovacím základem a solidárním zvýšením daně.

Graf č. 1 Daňové zatížení zaměstnance

Zdroj: vlastní tvorba

Křivka pojistného na sociální pojištění výrazně klesá a to až do hrubého ročního příjmu 118 800 Kč z důvodu stanovení minimálního vyměřovacího základu na veřejné zdravotní pojištění. Od toho limitu je sazba pojistného lineární ve výši 11% a to až do částky 1 296 288 Kč, kdy je výpočet pojistného na sociální zabezpečení omezen maximálním vyměřovacím základem. Při překročení této horní hranice příjmu má křivka pojistného klesající charakter.

Křivka celkového daňového zatížení má klesající tendence, stejně jako křivka pojistného na sociální pojištění, do ročního příjmu 118 800 Kč. Do částky 123 582 Kč se procentuální hodnota povinných odvodů drží na 11% a následně vlivem sazby daně roste až do hrubého ročního příjmu ve výši 1 296 288 Kč, kdy dosáhne hodnoty 29,18%. Celkové daňové zatížení od této hraniční hodnoty postupně klesá.

4.2 Zdanění příjmů ze samostatné činnosti

Následující část práce se zabývá zdaněním příjmů ze samostatné činnosti. Hodnoty, které jsou mezi sebou porovnávány a slouží pro výpočet daňové povinnosti, jsou příjmy snížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů (dále jen roční příjmy).

V tabulce č. 13 můžeme vidět zdanění příjmu osob samostatně výdělečně činných ve výši 100 000 Kč. Poplatník si vypočetl daň na 15 000 Kč, ovšem po uplatnění základní slevy na poplatníka, která činí 24 840 Kč, bude jeho daňová povinnost nulová.

Tabulka č. 13 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 100 000 Kč

Příjem ze samostatné činnosti (základ daně)	100 000 Kč
Daň 15%	15 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	0 Kč
Příjem po odvedení daně	100 000 Kč

Vyměřovací základ	50 000 Kč
Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	162 036 Kč
Minimální vyměřovací základ sociálního zabezpečení	81 018 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	21 875 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	22 685 Kč
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	972 Kč
Celkem	45 532 Kč

Čistý příjem	54 468 Kč
---------------------	------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Jak již bylo řečeno dříve, vyměřovací základ je 50% z dílčího základu daně. V našem případě se jedná o částku 50 000 Kč. Stejně jako u příjmů ze zaměstnání, je zde stanoven minimální vyměřovací základ na veřejné zdravotní pojištění, ale v jiné výši a to 162 036 Kč. Zároveň je u příjmů ze samostatné výdělečné činnosti určena minimální hranice pro výpočet důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v částce 81 018 Kč. Z tabulky č. 13 je patrné, že vyměřovací základ je nižší než minimální hranice pro výpočet pojistného na sociální pojištění, z čehož vyplývá, že pojistné bude počítáno z minimálních vyměřovacích základů.

Na veřejné zdravotní pojištění má poplatník povinnost odvést 21 875 Kč a na pojistné na sociální zabezpečení⁴ 23 657 Kč. Celkové povinné odvody poplatníka činí

⁴ bez nemocenského pojištění

45 532 Kč, z čehož vyplývá, že osobě samostatně výdělečně činné z částky 100 000 Kč po všech povinných odvodech zůstane čistý výdělek ve výši 54 468 Kč nebo-li 54,74% z dílčího základu daně.

Kdyby nebyla stanovena minimální hranice pro výpočet pojistného na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, vyměřovací základ by byl opravdu 50% z dílčího základu daně. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění by pokleslo o 15 125 Kč na částku 6 750 Kč a pojistné na sociální zabezpečení by se snížilo o 9 057 Kč na částku 14 600 Kč. Daňová povinnost by byla stále nulová. Na rozdíl od příjmů ze zaměstnání, minimální vyměřovací základ neovlivňuje výši daňové povinnosti. Za předpokladu, že by poplatník nemusel počítat s minimálními hranicemi pojistného, čistý příjem by vzrostl o 24 182 Kč na 78 650 Kč.

Dle tabulky č. 13 je očividné, že z důvodu uplatnění základní slevy na poplatníka, je daňová povinnost nulová. Dokud výše daně nepřevyší částku 24 840 Kč, poplatník nebude muset daň odvádět. Při překročení ročního příjmu 165 600 Kč, bylo dosaženo pomyslné hranice, od které bude částka daně nenulová nebo-li při tomto ročním příjmu je základní sleva na poplatníka rovna 15% dani.

Druhou zvolenou hodnotou, jak ukazuje tabulka č. 14, je 300 000 Kč. Za těchto okolností již nebude daňová povinnost nulová, jelikož dílčí základ daně je vyšší než 165 600 Kč. 15% daň z 300 000 Kč je určena ve výši 45 000 Kč a po uplatnění základní slevy na poplatníka se daňová povinnost stanovila na 20 160 Kč. Kdyby osoba samostatně výdělečně činná nemusela odvádět poplatky na pojistné na sociální pojištění, její roční čistý výdělek by byl 279 840 Kč.

Vyměřovací základ odvozený od dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti je 150 000 Kč. Mezní hodnota minimálního vyměřovacího základu pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení byla již překročena a není potřeba vyměřovací základ navyšovat. Ovšem minimální vyměřovací základ pro výpočet pojistného na veřejné zdravotní pojištění je stále vyšší než 150 000 Kč a proto bude pojistné opětovně počítáno z částky 162 036 Kč.

Celkové pojistné, o které musí poplatník ponížít svůj roční příjem, je 65 675 Kč, z toho je 21 875 Kč na veřejné zdravotní pojištění, 42 000 Kč na důchodové pojištění a 1 800 Kč připadá na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Čistý roční důchod, který poplatníkovi zbyde po zaplacení povinných odvodů, je 214 165 Kč, což je 71,39%

z ročního příjmu. Oproti ročnímu příjmu ve výši 100 000 Kč (viz tabulka č. 13), bude procentuálně čistý roční výdělek poplatníka o 16,92% vyšší. Důvodem je minimální vyměřovací základ pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění, díky kterému byly povinné odvody při ročním příjmu 100 000 Kč podstatně vysoké.

Tabulka č. 14 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 300 000 Kč

Příjem ze samostatné činnosti (základ daně)	300 000 Kč
Daň 15%	45 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	20 160 Kč
Příjem po odvedení daně	279 840 Kč

Vyměřovací základ	150 000 Kč
Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	162 036 Kč
Minimální vyměřovací základ sociálního zabezpečení	81 018 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	21 875 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	42 000 Kč
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	1 800 Kč
Celkem	65 675 Kč

Čistý příjem	214 165 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Za předpokladu, že by minimální vyměřovací základ pro veřejné zdravotní pojištění nebylo povinné dodržovat, pojistné na sociální pojištění by kleslo o 1 625 Kč na 64 050 Kč vlivem snížení pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Čistý příjem by za těchto okolností byl 215 790 Kč.

Jako další částka pro výpočet čistého ročního příjmu, byla zvolena hodnota 500 000 Kč. V tabulce č. 15 můžeme vidět výpočet daňové povinnosti, kdy daň ve výši 15% z dílčího základu daně je stanovena v hodnotě 75 000 Kč. Po uplatnění základní slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč, je daňová povinnost 50 160 Kč.

Vyměřovací základ pro tento příklad dosahuje částky 250 000 Kč, což převyšuje minimální vyměřovací základ pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které je již počítáno stejně jako pojistné na sociální zabezpečení z vyměřovacího základu a není ničím navyšováno.

Tabulka č. 15 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 500 000 Kč

Příjem ze samostatné činnosti (základ daně)	500 000 Kč
Daň 15%	75 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	50 160 Kč
Příjem po odvedení daně	449 840 Kč

Vyměřovací základ	250 000 Kč
Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	162 036 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	33 750 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	70 000 Kč
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	3 000 Kč
Celkem	106 750 Kč

Čistý příjem	343 090 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Z ročního příjmu 500 000 Kč bude za pojistné na veřejné zdravotní pojištění odvedeno 33 750 Kč a na sociální zabezpečení 73 000 Kč. Celkové povinné odvody, o které bude snížen roční výdělek, je 156 910 Kč. Tato částka tvoří 31,38% z ročního příjmu. Čistý příjem poplatníka bude 343 090 Kč, což je o 2,77% méně z ročního příjmu než v předchozím příkladě (viz tabulka č. 14)

Tabulka č. 16 znázorňuje čtvrtou částku, která byla vybrána pro výpočet čistého ročního příjmu a daňové povinnosti osoby samostatně výdělečně činné, ve výši 1 000 000 Kč. Tato částka slouží jako dílčí základ daně, ze kterého je vypočtená daň ve výši 150 000 Kč před uplatněním základní slevy na poplatníka. Důchod, který by poplatník měl pro své potřeby v případě, že by nemusel platit pojistné na sociální pojištění a odváděl by pouze 15% daň, činí 874 840 Kč.

Tabulka č. 16 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 1 000 000 Kč

Příjem ze samostatné činnosti (základ daně)	1 000 000 Kč
Daň 15%	150 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	125 160 Kč
Příjem po odvedení daně	874 840 Kč

Vyměřovací základ	500 000 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	67 500 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	140 000 Kč
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	6 000 Kč
Celkem	213 500 Kč

Čistý příjem	661 340 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Vyměřovací základ pro výpočet pojistného na sociální pojištění je 50% z dílčího základu daně, a tudíž je stanoven ve výši 500 000 Kč. Celkové pojistné, které je nezbytné uhradit z ročního příjmu, dosahuje částky 213 500 Kč, přičemž na zdravotní pojištění bylo uhrazeno 67 500 Kč a na sociální zabezpečení 146 000 Kč. Po zaplacení veškerých povinných odvodů, činil čistý příjem poplatníkovi 661 340 Kč, což odpovídá 66,13% z celkového ročního příjmu. Pokud poplatníkův příjem dosáhne částky 1 000 000 Kč, jeho čistý příjem procentuálně klesne o 2,49% oproti ročnímu příjmu ve výši 500 000 Kč (viz tabulka č. 15).

V tabulce č. 17 je zachyceno zdanění předposledního zvoleného ročního příjmu v hodnotě 2 000 000 Kč. 15% daň před uplatněním základní slevy na poplatníka je 300 000 Kč. Pokud osoba samostatně výdělečně činná překročila v rámci ročního příjmu částku 1 296 288 Kč, je povinna uplatnit tzv. solidární zvýšení daně a navýšit daň. Při ročním příjmu 2 000 000 Kč si poplatník navýší daň o 7% z částky 703 712 Kč, čemuž odpovídá navýšení daně o 49 260 Kč. Po uplatnění základní slevy na poplatníka vznikla daňová povinnost ve výši 324 420 Kč. Za předpokladu, že by dále nemuselo být placeno pojistné na sociální pojištění, čistý příjem by činil 1 675 580 Kč.

Tabulka č. 17 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 2 000 000 Kč

Příjem ze samostatné činnosti (základ daně)	2 000 000 Kč
Daň 15%	300 000 Kč
Solidární zvýšení daně 7%	49 260 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	324 420 Kč
Příjem po odvedení daně	1 675 580 Kč

Vyměřovací základ	1 000 000 Kč
Maximální vyměřovací základ sociálního zabezpečení	1 296 288 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	135 000 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	280 000 Kč
Příspěvek na státní politiku nezaměstnanosti	12 000 Kč
Celkem	427 000 Kč

Čistý příjem	1 248 580 Kč
---------------------	---------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Při výpočtu pojistného na sociální zabezpečení byl u zaměstnance při ročním příjmu 2 000 000 Kč již stanoven maximální vyměřovací základ na sociální zabezpečení (viz tabulka č. 10), ale jelikož u příjmů ze samostatné výdělečné činnosti je vyměřovací základ 50% z ročního příjmu, byl stanoven ve výši 1 000 000 Kč a tudíž se na poplatníkovi příjmy prozatím maximální vyměřovací základ nevztahuje.

Při daném vyměřovací základu je pojistné na zdravotní pojištění určeno ve výši 135 000 Kč. Za důchodové pojištění je potřeba na pojistném odvést 280 000 Kč a za příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 12 000 Kč. Celkový roční výdělek, který poplatník obdrží po zaplacení daně a pojistného na sociální pojištění je 1 248 580 Kč. Tato částka tvoří 62,43 % z celkového ročního příjmu před zaplacením povinných odvodů. Pokud tento příjem porovnáme s předchozím příkladem (tabulka č. 16), je zřejmé, že při příjmu 2 000 000 Kč je poměr povinných odvodů poplatníka o 3,7% vyšší, než kdyby byl jeho příjem poloviční.

Závěrečnou zkoumanou hodnotou je 5 000 000 Kč. Jak můžeme vidět v tabulce č. 18, celková daňová povinnost je tvořena 15% daní ve výši 750 000 Kč a solidárním zvýšením daně, které bylo vypočteno jako 7% z 3 703 712 Kč na částku 256 260 Kč. Po odečtení základní slevy na poplatníka, je výsledná částka daňové povinnosti 984 420 Kč. Kdyby osoba samostatně výdělečně činná krátila svůj důchod pouze o daň z příjmů a nikoliv o pojistné na sociální pojištění, byl by její roční příjem 4 015 580 Kč.

Poslední vyměřovací základ je stanoven ve výši 2 500 000 Kč. Jak již bylo zmíněno dříve, tato částka překročila hranici 48násobku průměrné mzdy, a tudíž pojistné na sociální zabezpečení bude limitováno maximálním vyměřovacím základem. Osoba samostatně výdělečně činná bude na pojistném na sociální zabezpečení odvádět 378 516 Kč. Pro veřejné zdravotní pojištění není předepsáno žádné omezení, což znamená, že pojistné bude ve výši 337 500 Kč. Celková částka, která bude

zaplacená za pojistné, je 716 016 Kč. Spolu s 15% daní dosáhly povinné odvody hodnoty 1 700 434 Kč, tato částka odpovídá 34,01% z celkového ročního příjmu. Na čistý příjem připadá 65,99%, což znamená, že poplatníkovi zůstane důchod v hodnotě 3 299 564 Kč. V porovnání s ročním příjmem ve výši 2 000 000 Kč (viz tabulka č. 17), zbylo poplatníkovi o 3,56% více z celkového ročního příjmu 5 000 000 Kč vlivem stanovení maximálního vyměřovacího základu.

Tabulka č. 18 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 5 000 000 Kč

Příjem ze samostatné činnosti (základ daně)	5 000 000 Kč
Daň 15%	750 000 Kč
Solidární zvýšení daně 7%	259 260 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	984 420 Kč
Příjem po odvedení daně	4 015 580 Kč

Vyměřovací základ	2 500 000 Kč
Maximální vyměřovací základ sociálního zabezpečení	1 296 288 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	337 500 Kč
Pojistné na důchodové pojištění	362 961 Kč
Příspěvek na státní politiku nezaměstnanosti	15 555 Kč
Celkem	716 016 Kč

Čistý příjem	3 299 564 Kč
---------------------	---------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Kdyby nebyl stanovený žádný limit pro výpočet pojistného na sociální pojištění, vyměřovací základ by odpovídal částce 2 500 000 Kč pro všechny subsystemy. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění by zůstalo neměnné ve výši 337 500 Kč. Změna by nastala u pojistného na sociální zabezpečení, kdy by pojistné vzrostlo o 351 484 Kč. Na důchodové pojištění by se v tomto případě odvádělo 700 000 Kč a na příspěvky na státní politiku zaměstnanosti 30 000 Kč. Kdyby byl odstraněn maximální vyměřovací základ pro pojistné na sociální zabezpečení, čistý roční příjem osoby samostatně výdělečně činné by se snížil právě o 351 484 Kč na částku 2 948 080 Kč.

Daňové zatížení osoby samostatně výdělečně činné je srovnáváno stejně jako u příjmů ze závislé činnosti na základě efektivní sazby daně a sociálního pojištění. Efektivní sazba je vypočtena podle vzorce č. 2, kdy místo hrubé mzdy zaměstnance je počítáno s ročním příjmem ze samostatné činnosti.

$$ETR = \frac{\text{daň+sociální pojistné}}{\text{roční příjem}} \quad (2)$$

V následující tabulce č. 19, jsou uvedeny číselné hodnoty, které byly použity pro výpočet daňové povinnosti a povinných odvodů z příjmů ze samostatné činnosti. Dále tabulka zobrazuje procentuální vyjádření efektivní sazby daně, pojistného na sociální pojištění a daň, o kterou musí poplatník ponížít svůj roční příjem.

Tabulka č. 19 Celkové daňové zatížení příjmů za samostatné činnosti

Roční příjem	Daň	Celkové pojistné	Efektivní sazba	Celkové pojistné %	Daň %
100 000 Kč	0 Kč	45 532 Kč	45,53%	46%	0%
162 036 Kč	0 Kč	45 532 Kč	28,10%	28%	0%
165 600 Kč	0 Kč	46 052 Kč	27,81%	28%	0%
300 000 Kč	20 160 Kč	65 675 Kč	28,61%	22%	7%
324 072 Kč	23 771 Kč	69 189 Kč	28,69%	21%	7%
500 000 Kč	50 160 Kč	106 750 Kč	31,38%	21%	10%
1 000 000 Kč	125 160 Kč	213 500 Kč	33,87%	21%	13%
1 296 288 Kč	169 603 Kč	276 757 Kč	34,43%	21%	13%
2 000 000 Kč	324 420 Kč	427 000 Kč	37,57%	21%	16%
2 592 576 Kč	454 787 Kč	553 515 Kč	38,89%	21%	18%
5 000 000 Kč	984 420 Kč	716 016 Kč	34,01%	14%	20%

Zdroj: vlastní tvorba

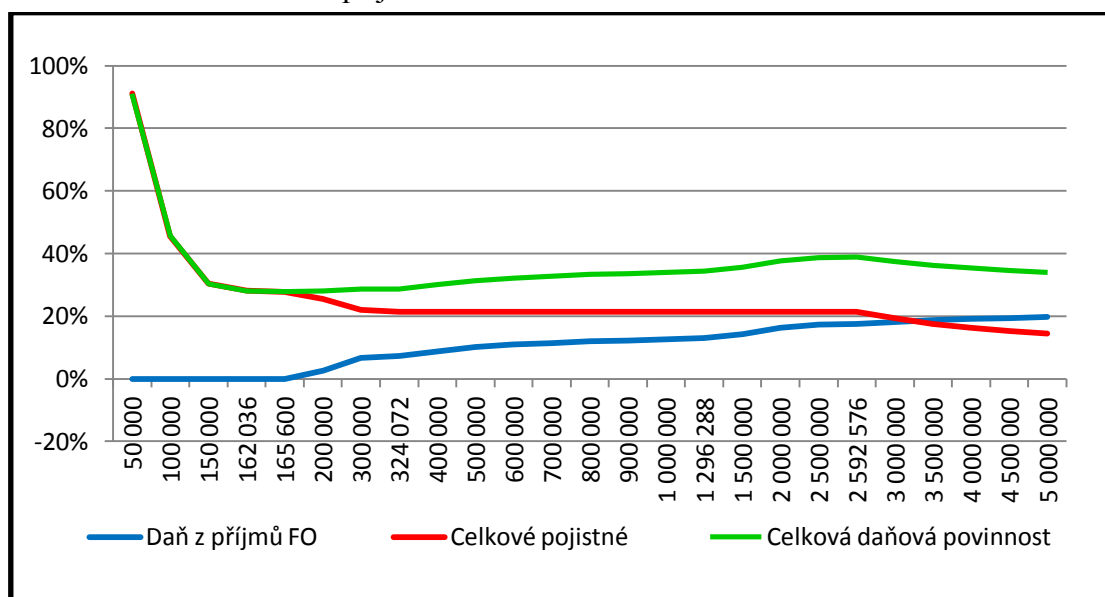
Graf č. 2 znázorňuje právě vývoj efektivní sazby osoby samostatně výdělečně činné spolu s efektivním vývojem sazby pojistného na sociální pojištění s ohledem na odlišné roční příjmy. Osa x zachycuje roční příjmy v rozmezí od 50 000 Kč do 5 000 000 Kč a na ose y je zobrazeno procentuální vyjádření efektivní sazby daně. Jak můžeme pozorovat v následujícím grafu, ke grafickému znázornění vývoje efektivní sazby daně byly použity také hodnoty z tabulky č. 19.

Z grafu je patrné, že daňová povinnost v dílčím základu daně z příjmů ze samostatné činnosti je nulová a to až do ročního příjmu ve výši 165 600 Kč, kdy se vypočtená 15% daň rovná základní slevě na poplatníka. Od této částky sazba daně pozvolna roste až k 5 000 000 Kč, kdy dosáhne 20%.

U křivky celkového pojistného je zřetelně viditelné významné zatížení pojistným na sociální pojištění při nižších ročních příjmech. Výrazný propad je zapříčiněn

stanovením minimálního vyměřovacího základu, jak pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které činí 162 036 Kč, tak pro sociální zabezpečení, které je ve výši 81 018 Kč. Od ročního příjmu ve výši 324 072 Kč, výpočet pojistného již není ovlivňován minimálním vyměřovacím základem pro pojistné na sociální pojištění a celkové pojistné se ustálí na lineárních 21% a to až do částky 2 592 576 Kč. V tomto bodě dosáhl vyměřovací základ hranice maximálního vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení ve výši 1 296 288 Kč a celkové pojistné začne pozvolna klesat až ke 14%, kterých docílí při ročním příjmu 5 000 000 Kč.

Graf č. 2 Daňové zatížení příjmů samostatné činnosti

Zdroj: vlastní tvorba

Křivka celkové daňové povinnosti má klesající charakter, vlivem celkového pojistného. Jak můžeme vidět na grafu č. 2, vliv 15% daně se začíná projevovat při ročním příjmu 165 600 Kč. Od tohoto bodu začíná křivka celkového daňového zatížení růst, jelikož daňová povinnost přestává být nulová a pojistné na sociální pojištění již neovlivňuje minimální vyměřovací základ pro pojistné na sociální zabezpečení. Lehké zrychlení růstu nastává v bodě příjmu 324 072 Kč, kdy přestává být limitován i vyměřovací základ pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Nejvyšší hodnoty 38,89% dosáhne křivka celkové daňové povinnosti při částce 2 592 576 Kč, kdy vyměřovací základ pojistného na sociální zabezpečení dosáhl svého maxima. Od této hraniční hodnoty začne křivka pozvolna klesat až k 5 000 000 Kč, kdy výše celkových povinných odvodů dosáhne k 34,01%.

4.3 Zdanění příjmů z nájmu

V třetí části této kapitoly se zaměříme na zdanění příjmů v dílčím základu daně z příjmů z nájmu. U předem vybraných hodnot předpokládáme, že se jedná o příjmy snížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů (dále jen roční příjmy).

Stejně jako u předchozích druhů příjmů, první zvolenou hodnotou je 100 000 Kč. Jak můžeme vidět v tabulce č. 20, daň vypočtená z dílčího základu daně 15 000 Kč je nižší než základní sleva na poplatníka ve výši 24 840 Kč a tudíž daňová povinnost bude nulová.

Tabulka č. 20 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 100 000 Kč

Příjem z nájmu (základ daně)	100 000 Kč
Daň 15%	15 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	0 Kč
Příjem po odvedení daně	100 000 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	83 962 Kč
---------------------	------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Pro výpočet pojistného na veřejné zdravotní pojištění je stanoven minimální vyměřovací základ ve výši 118 800 Kč, ze kterého je určeno pojistné ve výši 16 038 Kč za rok. Pojistné na sociální zabezpečení hrazeno nebude. Po zaplacení povinných odvodů, což v tomto případě znamená pouze pojistné na veřejné zdravotní pojištění, zůstane poplatníkovi čistý příjem ve výši 83 962 Kč, což odpovídá 83,96% z celkového ročního příjmu.

Každý poplatník, jehož příjmy jsou zatíženy 15% daní, má nárok na uplatnění základní slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Toto zvýhodnění způsobuje, že daňová povinnost je nulová, dokud výše daně nepřekročí právě částku základní slevy. U příjmů z nájmu je poslední roční příjem, kdy je 15% daň totožná se základní slevou na poplatníka, roven 165 600 Kč. Od této částky výše daně nabývá kladných hodnot.

Následující tabulka č. 21 zobrazuje zdanění ročního příjmu ve výši 300 000 Kč. V tomto případě nebude již daňová povinnost nulová, protože výše ročního příjmu přesáhla hranici 165 600 Kč. Daň byla určena ve výši 45 000 Kč a po uplatnění slevy,

musí poplatník na dani odvést 20 160 Kč. Kdyby poplatník nemusel hradit pojistné na zdravotní pojištění, jeho výdělek by činil 279 840 Kč.

Tabulka č. 21 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 300 000 Kč

Příjem z nájmu (základ daně)	300 000 Kč
Daň 15%	45 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	20 160 Kč
Příjem po odvedení daně	279 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	263 802 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění bylo stanoveno v částce 16 038 Kč, která byla vypočtená jako 13,5% z minimálního vyměřovacího základu. O toto pojistné a daň ve výši 20 160 Kč byl krácen roční příjem z nájmu, přičemž poplatníkovi zbyde 263 802 Kč. Čistý roční výdělek odpovídá 87,93% z celkového ročního příjmu. Při porovnání s ročním příjmem ve výši 100 000 Kč (viz tabulka č. 20), bude v tomto případě čistý důchod poplatníka o 3,97% vyšší. Toto navýšení je ovlivněno minimálním vyměřovacím základem, ze kterého je počítáno pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Za předpokladu, že by bylo pojistné počítáno z vyměřovacího základu odpovídajícímu výši příjmu, platba na veřejné zdravotní pojištění by byla vyšší a procentuální rozdíl by nebyl tak markantní.

Při ročním příjmu 500 000 Kč (tabulka č. 22), který byl zvolen jako třetí dílčí základ daně, dosahuje daň 75 000 Kč. Osoba mající příjmy z nájmu uplatnila základní slevu na poplatníka, a tudíž jí vznikla povinnost odvést daň ve výši 50 160 Kč. Za předpokladu, že by daň byla jediný povinný odvod z výdělku, čistý roční příjem poplatníka by činil 449 840 Kč.

Tabulka č. 22 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 500 000 Kč

Příjem z nájmu (základ daně)	500 000 Kč
Daň 15%	75 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	50 160 Kč
Příjem po odvedení daně	449 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	433 802 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Ať už je roční příjem jakýkoliv, pojistné na veřejné zdravotní pojištění bude počítáno z minimálního vyměřovacího základu ve výši 118 800 Kč a pojistné bude 16 038 Kč. Jelikož příjem z nájmu není zdanitelný příjem, pojistné na sociální zabezpečení hrazené nebude. Celkové povinné odvody, o které bude výdělek poplatníka nižší, činí 66 198 Kč. Tato suma odpovídá 13,24% z ročního příjmu. Na základě toho je možné odvodit, že čistý důchod dosahuje částky 433 802 Kč, což je 86,76%. Pokud tento důchod srovnáme s předchozím příkladem (viz tabulka č. 21), můžeme vidět, že poměr povinných odvodů poplatníka při příjmu 500 000 Kč je o 1,17% vyšší než u příjmu 300 000 Kč ročně.

Jako další hodnota určená pro výpočet čistého ročního příjmu z nájmu, byla vybrána částka 1 000 000 Kč. Tabulka č. 23 nám ukazuje výpočet daňové povinnosti, kdy 15% daň z dílčího základu daně je stanovena ve výši 150 000 Kč. Po započítání základní slevy na poplatníka v částce 24 840 Kč, je daňová povinnost 125 160 Kč. Příjem, který by poplatník získal, kdyby nemusel krátit svůj roční příjem o platby na veřejné zdravotní pojištění, je 874 840 Kč.

Tabulka č. 23 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 1 000 000 Kč

Příjem z nájmu (základ daně)	1 000 000 Kč
Daň 15%	150 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	125 160 Kč
Příjem po odvedení daně	874 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	858 802 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Stejně jako v předchozích případech, je i u příjmu 1 000 000 Kč pojistné na veřejné zdravotní pojištění stále ve výši 16 038 Kč. Spolu s 15% daní sníženou o slevu

na poplatníka jsou povinné odvody vyčísleny na částku 141 198 Kč. Z toho můžeme vyvodit, že čistý výdělek bude ve výši 858 802 Kč. Na čistý příjem připadá 85,88% z ročního příjmu a povinné platby tvoří 14,12%, což je o 0,88% více než v předchozím příkladě (viz tabulka č. 22), kdy byl roční příjem 500 000 Kč.

Za pátou hodnotu byl zvolen dvojnásobek hodnoty předchozí a to 2 000 000 Kč. Jak je patrné z tabulky č. 25, celková daňová povinnost je tvořena daní ve výši 300 000 Kč a od toho odečtenou základní slevou na poplatníka 24 840 Kč. Dostaneme částku 275 160 Kč. Pokud tuto částku odečteme od dílčího základu daně, dostaneme 1 724 840 Kč, což je hodnota příjmu, kterou by měl poplatník k dispozici, kdyby nemusel platit jiné povinné odvody.

Tabulka č. 24 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 2 000 000 Kč

Příjem z nájmu (základ daně)	2 000 000 Kč
Daň 15%	300 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	275 160 Kč
Příjem po odvedení daně	1 724 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	1 708 802 Kč
---------------------	---------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Platba na veřejné zdravotní pojištění 16 038 Kč byla stanovena z minimálního vyměřovacího základu, který měsíčně odpovídá minimální mzdě ve výši 9 900 Kč. Pojistné spolu s daňovou povinností tvoří povinné odvody v hodnotě 291 198 Kč. Osoba, která má příjmy z nájmu, po zaplacení zmíněné částky získá čistý výdělek ve výši 1 708 802 Kč. Z ročního příjmu před zdaněním tvoří čistý příjem 85,44%, což znamená procentuální snížení oproti předchozímu zkoumanému příjmu (viz tabulka č. 23) o 0,44%.

Posledním uvedeným příkladem je zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 5 000 000 Kč. V tabulce č. 25 je zachycen výpočet daně, která před uplatněním základní slevy na poplatníka má hodnotu 750 000 Kč. Po započítání slevy poklesne daňová povinnost na 725 160 Kč. Za předpokladu, že by byl poplatník osvobozen od platby pojistného na veřejné zdravotní pojištění, jeho čistý důchod by byl 4 274 840 Kč.

Tabulka č. 25 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 5 000 000 Kč

Příjem z nájmu (základ daně)	5 000 000 Kč
Daň 15%	750 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	725 160 Kč
Příjem po odvedení daně	4 274 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	4 258 802 Kč
---------------------	--------------

Zdroj: vlastní tvorba

Čistého příjmu ve výši 4 258 802 Kč poplatník docílí, pokud zaplatí veškeré povinné odvody v celkové částce 741 198 Kč, které z jeho ročního příjmu tvoří 14,82%. Tyto zákonem stanovené platby se skládají z 15% daně ve výši 725 160 Kč a pojistného na veřejné zdravotní pojištění 16 038 Kč. Pojistné na sociální zabezpečení hrazeno nebude, jelikož poplatník nemá zdanitelné příjmy. Čistý výdělek poplatníka odpovídá 85,15% z ročního příjmu, což je o 0,26% méně než u příjmu 2 000 000 Kč (viz tabulka č. 24).

Stejně jako v předchozích případech, použijeme pro srovnání daňového zatížení příjmů z nájmu efektivní sazbu daně a sociálního pojištění (v tomto případě pouze veřejného zdravotního pojištění). Efektivní sazbu vypočteme podle vzorce č. 2, kdy součet daně a celkového pojistného vydělíme hodnotou ročního příjmu.

Tabulka č. 26 nám zobrazuje výše příjmů z modelových příkladů a další stěžejní hodnoty jako je například minimální vyměřovací základ, které sloužily pro výpočet daňové povinnosti, celkového pojistného a efektivní sazby daně.

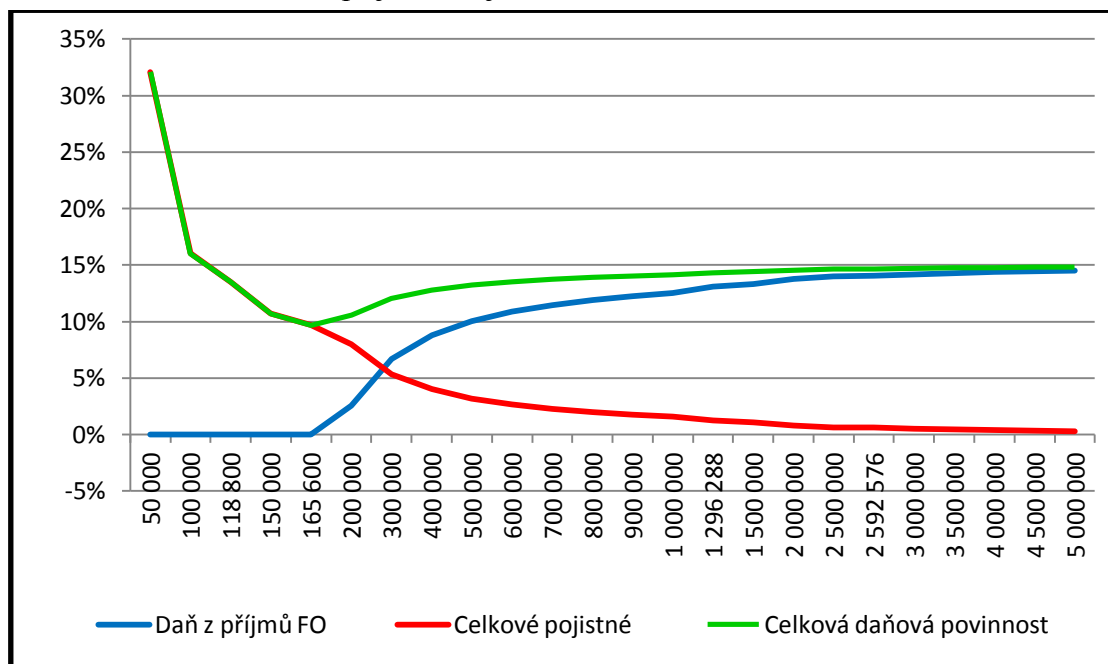
Tabulka č. 26 Celkové daňové zatížení příjmů z nájmu

Roční příjem	Daň	Celkové pojistné	Efektivní sazba	Celkové pojistné %	Daň %
100 000 Kč	0 Kč	16 038 Kč	16,04%	16,04%	0,00%
118 800 Kč	0 Kč	16 038 Kč	13,50%	13,50%	0,00%
165 600 Kč	0 Kč	16 038 Kč	9,68%	9,68%	0,00%
300 000 Kč	20 160 Kč	16 038 Kč	12,07%	5,35%	6,72%
500 000 Kč	50 160 Kč	16 038 Kč	13,24%	3,21%	10,03%
1 000 000 Kč	125 160 Kč	16 038 Kč	14,12%	1,60%	12,52%
1 296 288 Kč	169 603 Kč	16 038 Kč	14,32%	1,24%	13,08%
2 000 000 Kč	275 160 Kč	16 038 Kč	14,56%	0,80%	13,76%
5 000 000 Kč	725 160 Kč	16 038 Kč	14,82%	0,32%	14,50%

Zdroj: vlastní tvorba

Názorný příklad vývoje efektivní sazby daně z příjmů z nájmu, vývoje celkového pojistného a daňové povinnosti můžeme pozorovat na grafu č. 3. Na ose x jsou zobrazeny výše ročních příjmů v rozmezí od 50 000 Kč do 5 000 000 Kč. Osa y znázorňuje procentuální vyjádření efektivní sazby daně a pojistného na sociální pojištění. Do následujícího grafu jsou promítnuty číselné hodnoty z tabulky č. 26, díky čemuž je patrný vývoj zkoumaných veličin.

Graf č. 3 Daňové zatížení příjmů z nájmu

Zdroj: vlastní tvorba

Jak můžeme vidět na grafu č. 3, křivka daňové povinnosti má do ročního příjmu 165 600 Kč stejný průběh jako u příjmů ze samostatné činnosti (viz graf č. 2) nebo-li do této částky je 15% daň nulová. Od překročení zmíněné hodnoty 165 600 Kč začíná křivka konstantně růst a pomalu se přibližuje k hodnotě 15%. Z důvodu základní slevy na poplatníka, se bude daň pouze k 15% přibližovat, ale nikdy této hodnoty nedosáhne. Při ročním příjmu 5 000 000 Kč je daňová povinnost ve výši 14,5%.

Celkové pojistné má jasně klesající charakter, jelikož poplatník má povinnost odvádět poplatky pouze na veřejné zdravotní pojištění vypočtené z minimálního vyměřovacího základu a to ve výši 16 038 Kč. Od ročního příjmu 50 000 Kč, kdy pojistné odpovídá 32,08%, přes částku 118 800 Kč, kdy je hodnota pojistného 13,5%, což odpovídá sazbě pojistného na veřejné zdravotní pojištění, se křivka pojistného blíží k nule. Jelikož je povinná platba na veřejné zdravotní pojištění fixně stanovená, v poměru k celkovému ročnímu příjmu se bude křivka pojistného k nulové částce pouze přibližovat, ale nikdy

této hodnoty nedosáhne. Při ročním příjmu 5 000 000 Kč je pojistné hrazené poplatníkem ve výši 0,32%.

Křivka celkového daňového zatížení do ročního příjmu 165 600 Kč kopíruje křivku celkového pojistného. Při překročení této částky křivka změní svůj klesající charakter a začne růst vlivem daňové povinnosti, která od tohoto hraničního bodu nabývá nenulových hodnot. Během svého růstu se křivka celkového daňového zatížení bude přibližovat k hranici 15%, kterou stejně jako u křivky daňové povinnosti nepřesáhne. Při ročním příjmu 5 000 000 Kč je celkové daňové zatížení 14,82%.

4.4 Zdanění příjmů rentiérů

Tématem závěrečné části třetí kapitoly je zdanění příjmů rentiérů, výpočet daňové povinnosti a stanovení výše pojistného. Hodnoty porovnávané mezi sebou jsou v rozmezí od 100 tisíc do 5 milionů. Příjmy, které budou sloužit k výpočtu daňové povinnosti, nejsou na rozdíl od předchozího dílčího základu daně z nájmu (viz kapitola 3.3.) sníženy o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

V tabulce č. 27 můžeme vidět zdanění první hodnoty příjmu rentiéra z daného rozmezí ve výši 100 000 Kč. Daň vypočtená z této částky je ve výši 15 000 Kč. Jelikož má každý rentiér nárok na uplatnění základní úlevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč, nevzniká žádná daňová povinnost.

Tabulka č. 27 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 100 000 Kč

Příjem rentiéra (základ daně)	100 000 Kč
Daň 15%	15 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	0 Kč
Příjem po odvedení daně	100 000 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	83 962 Kč
---------------------	------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Kdyby rentiér nemusel odvádět poplatky na sociální pojištění, celých 100 000 Kč by mu zůstalo pro jeho vlastní potřebu. Platba pojistného na veřejné zdravotní pojištění

je ovšem pro poplatníka povinná⁵, i když se nepočítá z ročního příjmu, ani z jeho poloviny. Platba na veřejné zdravotní pojištění je stejně jako u příjmů z nájmu počítána z minimálního vyměřovacího základu 118 800 Kč. Pojistné na sociální zabezpečení rentiér neodvádí. Čistý roční příjem, který poplatníkovi zbyde po zaplacení pojistného na veřejné zdravotní pojištění ve výši 16 038 Kč, dosahuje částky 83 962 Kč nebo-li 83,96% z dílčího základu daně.

Při uplatnění základní slevy na poplatníka je stanoven interval příjmů, při němž rentiérovi nevzniká povinnost platit 15% daň z příjmu. Při ročním příjmu 165 600 Kč je výše daně 24 840 Kč, což je rovno základní úlevě na poplatníka. Pokud je roční příjem v intervalu 0 až 165 600 Kč, daňová povinnost bude nulová.

Druhou vybranou částkou je 300 000 Kč. Jak je patrné z tabulky č. 28, roční příjem překročil hodnotu 165 600 Kč a daňová povinnost přestává být nulová. 15% daň z 300 000 Kč byla vypočtena ve výši 45 000 Kč a po uplatnění základní slevy na poplatníka vzniká poplatníkovi povinnost zaplatit na dani 20 160 Kč. Za předpokladu, že by rentiér nemusel odvádět žádné jiné povinné platby, jeho čistý příjem by byl 279 840 Kč.

Tabulka č. 28 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 300 000 Kč

Příjem rentiéra (základ daně)	300 000 Kč
Daň 15%	45 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	20 160 Kč
Příjem po odvedení daně	279 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	263 802 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění, o které musí poplatník ponížít svůj roční důchod, je 16 038 Kč. Vyměřovacím základem pro výpočet pojistného je 118 800 Kč. Celkové povinné odvody rentiéra činí 36 198 Kč, což znamená, že poplatníkovi z částky 300 000 Kč po zaplacení všech povinných plateb zůstane 263 802 Kč. Čistý příjem tvoří 87,93% z celkového ročního příjmu. Na povinné odvody připadá 12,07%. Oproti

⁵ předpokládáme, že pojistné na veřejné zdravotní pojištění za poplatníka nehradí stát

předchozímu příkladu (viz tabulka č. 27), procentuální podíl zákonem stanovených plateb k celkovému ročnímu příjmu poklesl o 3,97% z důvodu zachování stejné hodnoty pojistného na veřejné zdravotní pojištění jako u příjmu 100 000 Kč.

Třetí částka určená pro výpočet čistého ročního příjmu je 500 000 Kč. V tabulce č. 29 je znázorněn postup při stanovení daňové povinnosti, kdy daň ve výši 15% z dílčího základu daně dosahuje částky 75 000 Kč. Po uplatnění základní slevy na poplatníka, je roční příjem 449 840 Kč, z čehož vyplývá výše daňové povinnosti 50 160 Kč.

Tabulka č. 29 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 500 000 Kč

Příjem rentiéra (základ daně)	500 000 Kč
Daň 15%	75 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	50 160 Kč
Příjem po odvedení daně	449 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	433 802 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Minimální vyměřovací základ 118 800 Kč opětovně slouží pro výpočet pojistného na veřejné zdravotní pojištění ve výši 13,5%, což činí 16 038 Kč. Po uhrazení všech povinných odvodů, je čistý výdělek rentiéra 433 802 Kč. Tato částka odpovídá 86,76% z celkového ročního příjmu. Pokud poplatníkův roční výdělek dosáhne částky 500 000 Kč, jeho čistý důchod procentuálně klesne o 1,17%, ve srovnání s ročním příjmem ve výši 300 000 Kč (viz tabulka č. 28)

Tabulka č. 30 ukazuje čtvrtou hodnotu zvolenou pro výpočet čistého ročního výdělku a daňové povinnosti rentiéra ve výši 1 000 000 Kč. Při dosažení zmíněného příjmu, vzniká povinnost odvést 15% daň ve výši 125 160 Kč po uplatnění základní slevy na poplatníka 24 840 Kč. Důchod, který by poplatník získal pro své potřeby za předpokladu, že by nemusel odvádět poplatky na veřejné zdravotní pojištění, je roven částce 874 840 Kč.

Při ročního příjmu z kapitálového majetku ve výši 1 000 000 Kč bude za pojistné na sociální pojištění stejně jako v předchozím případě odvedeno 16 038 Kč, jelikož pojistné je počítáno z minimálního vyměřovacího základu. Celá suma odpovídá

pojistnému na veřejné zdravotní pojištění, jelikož v případě příjmů rentiéra nevzniká ze zákona povinnost pojistné na sociální zabezpečení platit.

Tabulka č. 30 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 1 000 000 Kč

Příjem rentiéra (základ daně)	1 000 000 Kč
Daň 15%	150 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	125 160 Kč
Příjem po odvedení daně	874 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	858 802 Kč
---------------------	-------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Celkové povinné odvody, o které bude roční příjem krácen, jsou ve výši 141 198 Kč. Tato hodnota tvoří 14,12% z ročního výdělku. Čistý příjem rentiéra bude 858 802 Kč, což je o 0,88% méně než v předchozím příkladě (viz tabulka č. 29).

V tabulce č. 31 můžeme pozorovat zdanění předposlední vybrané hodnoty ve výši 2 000 000 Kč. 15% daň před započtením základní slevy na poplatníka dosahuje částky 300 000 Kč, po uplatnění základní slevy 275 160 Kč. V případě, že by nebylo uzákoněno hradit pojistné na veřejné zdravotní pojištění, čistý důchod poplatníka by byl stanoven ve výši 1 724 840 Kč.

Tabulka č. 31 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 2 000 000 Kč

Příjem rentiéra (základ daně)	2 000 000 Kč
Daň 15%	300 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	275 160 Kč
Příjem po odvedení daně	1 724 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	1 708 802 Kč
---------------------	---------------------

Zdroj: vlastní tvorba

Pokud by poplatník dosáhl stejného příjmu 2 000 000 Kč v dílčím základu daně z příjmů ze závislé činnosti (viz tabulka č. 10) nebo ze samostatné činnosti (viz tabulka

č. 17), musel by navýšit svou daň o solidární zvýšení daně. Naštěstí pro rentiéra, solidární zvýšení daně se v tomto případě neuplatňuje.

Jak můžeme pozorovat u jednotlivých hodnot příjmů, pojistné na veřejné zdravotní pojištění je vždy stanoveno z minimálního vyměřovacího základu ve výši minimální mzdy, která je pro rok 2016 určena v měsíční výši 9 900 Kč. Celkový roční výdělek, který poplatník obdrží po zaplacení daně ve výši 275 160 Kč a pojistného na veřejné zdravotní pojištění ve výši 16 038 Kč, je 1 708 802 Kč. Souhrn povinných odvodů odpovídá 14,56% z celkového ročního příjmu, což je o 0,44 více než u předchozího příkladu (viz tabulka č. 29), kdy byl příjem dvakrát nižší.

Nejvyšším a zároveň posledním uvedeným příkladem je výpočet čistého příjmu a daňové povinnosti z částky 5 000 000 Kč. Jak můžeme pozorovat v tabulce č. 32, po odečtení základní úlevy na poplatníka, je daňová povinnost rentiéra 725 160 Kč. Kdyby poplatník krátil svůj výdělek pouze o daň z příjmů a nebyl povinován platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění, jeho čistý důchod by byl 4 274 840 Kč.

Tabulka č. 32 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 5 000 000 Kč

Příjem rentiéra (základ daně)	5 000 000 Kč
Daň 15%	750 000 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	725 160 Kč
Příjem po odvedení daně	4 274 840 Kč

Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění	118 800 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	16 038 Kč

Čistý příjem	4 258 802 Kč
---------------------	--------------

Zdroj: vlastní tvorba

Za předpokladu, že rentiér zaplatí veškeré zákonem stanovené platby z příjmu, získá čistý příjem ve výši 4 258 802 Kč. Aby bylo této částky docíleno, musí být uhrazeny všechny povinné odvody ve výši 741 198 Kč, z toho 16 038 Kč tvoří pojistné na veřejné zdravotní pojištění a zbytek připadá na 15% daň. Pojistné na sociální zabezpečení odvádět poplatník nebude, jelikož jeho příjmy nejsou zdanitelné. Z ročního příjmu 5 000 000 Kč tvoří 85,18% čistý důchod rentiéra. V porovnání s předchozím příkladem (viz tabulka č. 31), zbylo poplatníkovi k vlastní spotřebě o 0,26% méně než by tomu bylo u příjmu 2 000 000 Kč.

Pokud je potřeba porovnat mezi sebou povinné odvody do veřejného rozpočtu, je ideální využít efektivní sazbu daně a sociálního pojištění. U příjmů rentiéra bude efektivní sazba ovlivňována pouze výší pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Pro výpočet efektivní sazby jsme stejně jako u příjmů z nájmu a ze samostatné činnosti použili vzorec č. 2, kdy byl součet daně a celkového pojistného vydělen celkovým ročním příjmem.

Veškeré stěžejní výše příjmů ze zvoleného rozmezí od 100 000 Kč do 5 000 000 Kč můžeme pozorovat v tabulce č. 33. Tabulka je určena pro zobrazení jednotlivých číselných hodnot daňové povinnosti, celkového pojistného a efektivní sazby daně.

Tabulka č. 33 Celkové daňové zatížení příjmů rentiéra

Roční příjem	Daň	Celkové pojistné	Efektivní sazba	Celkové pojistné %	Daň %
100 000 Kč	0 Kč	16 038 Kč	16,04%	16,04%	0,00%
118 800 Kč	0 Kč	16 038 Kč	13,50%	13,50%	0,00%
165 600 Kč	0 Kč	16 038 Kč	9,68%	9,68%	0,00%
300 000 Kč	20 160 Kč	16 038 Kč	12,07%	5,35%	6,72%
500 000 Kč	50 160 Kč	16 038 Kč	13,24%	3,21%	10,03%
1 000 000 Kč	125 160 Kč	16 038 Kč	14,12%	1,60%	12,52%
1 296 288 Kč	169 603 Kč	16 038 Kč	14,32%	1,24%	13,08%
2 000 000 Kč	275 160 Kč	16 038 Kč	14,56%	0,80%	13,76%
5 000 000 Kč	725 160 Kč	16 038 Kč	14,82%	0,32%	14,50%

Zdroj: vlastní tvorba

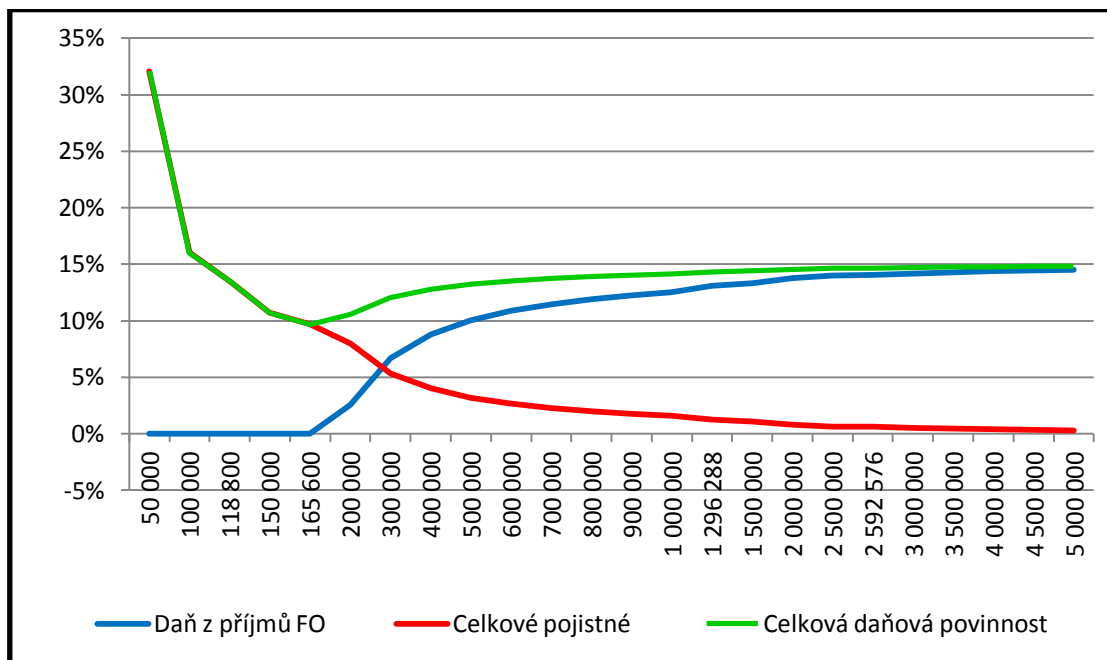
Vypočtené částky z tabulky č. 33 byly přeneseny do grafu č. 4, kde je zřetelně vidět daňové zatížení rentiérů u příjmů v předem stanoveném rozsahu. Na ose x jsou zaneseny hodnoty ročních příjmu v intervalu mezi 50 000 Kč a 5 000 000 Kč. Osa y zobrazuje efektivní sazbu daně a pojistného na veřejné zdravotní pojištění vyjádřené v procentech.

Z grafu je patrné, že daňová povinnost rentiéra je vlivem základní slevy na poplatníka až do celkového ročního příjmu 165 600 Kč nulová. Od tohoto hraničního bodu je daň vyšší než 24 840 Kč a křivka postupně roste, jelikož daňová povinnost nabývá kladných čísel. V grafu můžeme vidět, že se sazba daně přibližuje k 15%, ale vlivem zmíněné úlevy na poplatníka, 15% nikdy nedocílí.

Křivka celkového pojistného má opačný průběh oproti daňové povinnosti. U nižších ročních důchodů je zřetelné podstatné zatížení příjmů pojistným na sociální pojištění.

Stejně jako u příjmů z nájmu, má rentiér povinnost hradit pouze pojistné na veřejné zdravotní pojištění, díky čemuž má křivka celkového pojistného klesající tendence. Hodnota pojistného se k 0% pouze přibližuje, ale nulovou hranici nikdy neprotne.

Graf č. 4 Daňové zatížení rentiérů

Zdroj: vlastní tvorba

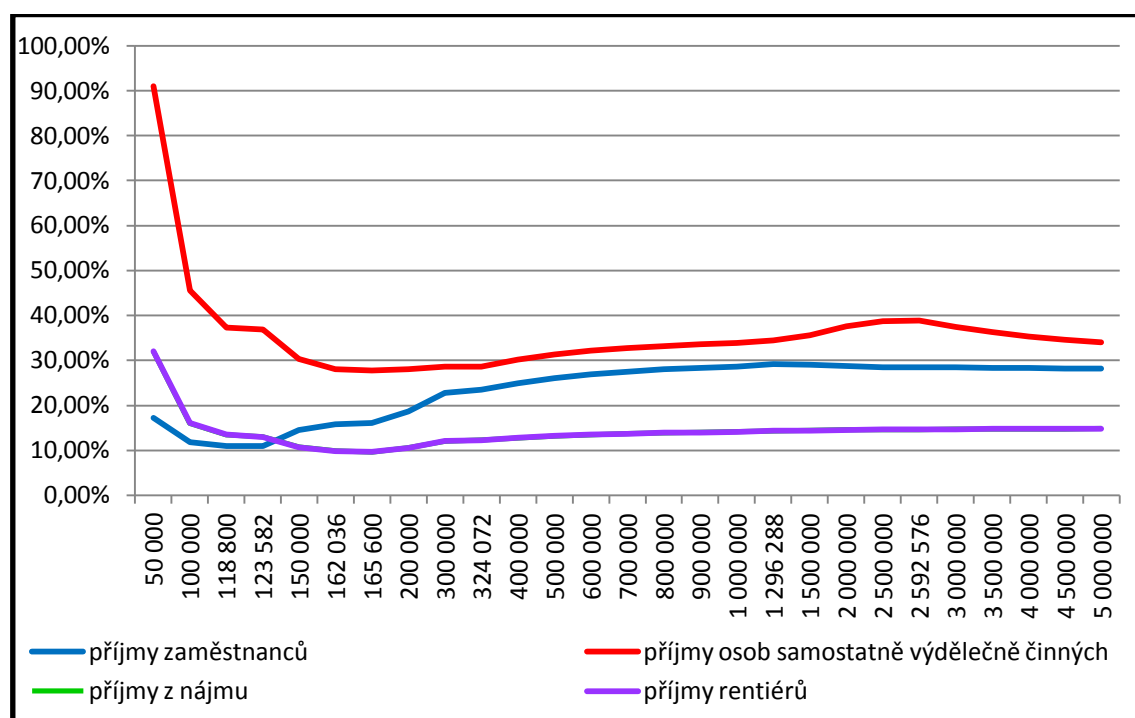
Celková daňová povinnost má klesající charakter vlivem nulové daně při nižších příjmech a stanovené fixní částky pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Jak můžeme pozorovat na grafu č. 2, vliv daně z příjmů se začíná projevovat při ročním výdělků 165 600 Kč. Do této sumy křivka celkové daňové povinnosti byla totožná s křivkou celkového pojistného. Při zmíněném příjmu křivka dosáhla svého minima a začíná růst až k hraniční hodnotě 15%, ke které se stále přibližuje, ale nikdy ji neprotne.

5 Zhodnocení způsobu zdanění osobních příjmů

Poslední část práce je zaměřena na komparaci jednotlivých druhů příjmů, která vychází z předchozí analýzy zdanění dílčích základů daně.

Efektivní daňová sazba se řadí mezi jeden z nejpoužívanějších nástrojů pro měření daňového zatížení. Využívá se k porovnání různých typů poplatníků, jelikož umožňuje měřit reálnou daňovou zátěž a vyjadřuje procentuální výši příjmů, kterou fyzická osoba zaplatí státu. (Kubátová, 2015). Graf č. 5 zobrazuje celkové daňové zatížení vyjádřené efektivní sazbou daně zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných, osob majících příjem z nájmu a rentiérů. Na ose x jsou zaneseny roční příjmy v rozmezí 50 000 Kč – 5 000 000 Kč a osa y ukazuje procentuální vyjádření efektivní sazby daně.

Graf č. 5 Srovnání celkového daňového zatížení

Zdroj: vlastní tvorba

Z grafu je patrné, že pokud poplatník dosahuje nižších ročních výdělků, je pro něj nejvýhodnější mít příjmy za závislé činnosti. Bod, ve kterém se prolínají křivky celkového daňového zatížení zaměstnanců a rentiérů, odpovídá hodnotě 131 441 Kč, což je 10 953 Kč měsíčně. Křivka efektivní sazby daně z nájmu kopíruje křivku příjmů rentiérů. Za předpokladu, že roční důchod překročí stanovený hraniční bod, křivka efektivní sazby daně zaměstnance převyšší křivku celkových daňových odvodů rentiéra.

Pro poplatníka se stává nejpříhodnější mít příjmy z kapitálového majetku popřípadě z nájmu, jelikož na povinných odvodech zaplatí nejméně.

Částky zákonných plateb rentiérů a osob majících příjem z nájmu jsou nejnižší ze všech zvolených dílčích základů daně z důvodu pojistného na sociální pojištění. Jak již bylo řečeno dříve, na rozdíl od příjmu zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, příjmy z nájmu a příjmy rentiérů se neřadí mezi zdanitelné příjmy a tudíž se na ně nevztahuje povinnost hradit pojistné na sociální zabezpečení. V tomto případě platí pravidlo, že pouze osoby přispívající do příslušného subsystému, mají nárok na plnění ze systému sociálního zabezpečení. Přesto, že výhodou těchto fyzických osob jsou nulové poplatky na pojistné na sociální zabezpečení, musí poplatníci počítat s tím, že budou mít velice omezený nárok na starobní důchod a sociální dávky v případě, že by o daný příjem přišli. *„Pro přiznání státního důchodu nestačí pouze dosáhnout důchodového věku. Je nutné získat i potřebnou dobu pojištění. V roce 2015 činí potřebná doba pojištění pro přiznání státního důchodu 31 let. Kdo nesplní potřebnou dobu pojištění, tomu není státní důchod přiznán. Občané v důchodovém věku bez nároku na státní důchod jsou odkázáni pouze na sociální dávky.“* (Gola, 2015)

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění rentiérů a osob mající příjem z nájmu je stanoveno z minimálního vyměřovacího základu, který pro rok 2016 činí 118 800 Kč. Ať už mají poplatníci jakkoliv vysoký příjem, pojistné má vždy stejnou výši, a to 16 038 Kč. Existují názory, že pojistné na veřejné zdravotní pojištění rentiérů by nemělo být omezené pouze na minimální vyměřovací základ. Vančurová (2007) tvrdí, že pojistné na veřejné zdravotní pojištění trestá ekonomickou aktivitu. Už v minulosti proběhly snahy o navýšení výpočtu pojistného z vyměřovacího základu odvozeného z dílčího základu daně, které chtěl zavést již bývalý ministr financí Jiří Rusnok. (Akrman, 2002) Tato úprava ovšem nebyla dodnes schválena. Sama nerozumím tomu, proč má být pojistným na veřejné zdravotní pojištění zatížen v plné výši příjem pouze zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, když na plnění z tohoto subsystému mají nárok všichni stejný.

Křivka celkového daňového zatížení u příjmů z nájmu kopíruje křivku příjmů rentiérů, ale i u těchto druhů příjmů můžeme pozorovat odlišnosti. Výše dílčího základu daně z příjmů z nájmu se odvozuje od rozdílu mezi příjmy a výdaji na dosažená, zajištění a udržení příjmů. Poplatník má možnost ovlivnit výši dílčího základu daně, jelikož má na výběr mezi uplatněním skutečných prokazatelných výdajů nebo paušálních výdajů

ve výši 30%. U příjmů z kapitálového majetku poplatník nemá možnost volby mezi těmito alternativami a příjmy se o výdaje nesnižují.

Na grafu č. 5 je patrný zcela odlišný průběh křivky celkového daňového zatížení u příjmů ze samostatné činnosti. U nižších příjmů jsou vysoké hodnoty efektivní sazby daně zapříčiněny stanovenými minimálními vyměřovacími základy, které jsou na rozdíl od ostatních dílčích základů daně uzákoněny jak pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění, tak pro pojistné na sociální zabezpečení. U vyšších částek ročního výdělku se křivka celkové daňové zátěže osoby samostatně výdělečně činné pohybuje v rozmezí mezi 30% až 40%. Křivky efektivní sazby ostatních druhů příjmů se nachází výrazně níže oproti zmíněné křivce. Jak bylo již vysvětleno, příjmy z nájmu a příjmy rentiérů mají odlišnou výši povinných odvodů z důvodu omezeného pojistného na sociální pojištění. U příjmů ze závislé činnosti je při výpočtu efektivní sazby daně bráno v potaz pouze pojistné hrazené zaměstnancem nikoliv zaměstnavatelem a čistý příjem zaměstnance je krácen pouze o 6,5% na pojistné na důchodovém pojištění a 4,5% na pojistném na veřejné zdravotní pojištění. Osoba samostatně výdělečně činná musí nést zátěž pojistného na sociální pojištění sama a tudíž je efektivní sazba daně vyšší než u zaměstnance.

V následující části se zaměříme na porovnání příjmů veřejných rozpočtů u jednotlivých dílčích základů daně při dosažení ročních důchodů, které byly použity v předchozích modelových příkladech. Tyto hodnoty jsou zaneseny v tabulce č. 34. Příjmy plynoucí do veřejných rozpočtů, jsou tvořeny příjmy daňovými, a zároveň příjmy z pojistného na sociální pojištění.

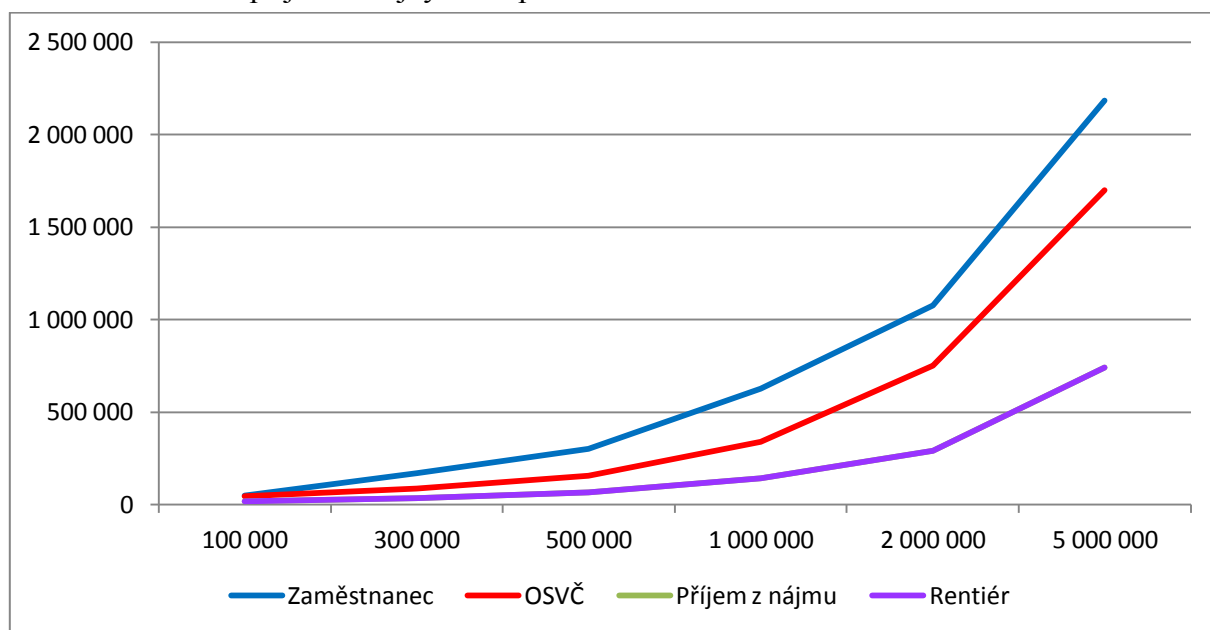
Tabulka č. 34 Příjmy veřejných rozpočtů

Roční příjem	Příjmy veřejného rozpočtu			
	z příjmu ze závislé činnosti	z příjmu ze samostatné činnosti	z příjmu z nájmu	z příjmu rentiérů
100 000 Kč	47 538 Kč	45 532 Kč	16 038 Kč	16 038 Kč
300 000 Kč	170 460 Kč	85 835 Kč	36 198 Kč	36 198 Kč
500 000 Kč	300 660 Kč	156 910 Kč	66 198 Kč	66 198 Kč
1 000 000 Kč	626 160 Kč	338 660 Kč	141 198 Kč	141 198 Kč
2 000 000 Kč	1 078 361 Kč	751 420 Kč	291 198 Kč	291 198 Kč
5 000 000 Kč	2 183 861 Kč	1 700 436 Kč	741 198 Kč	741 198 Kč

Zdroj: vlastní tvorba

Vizuální porovnání příjmů veřejných rozpočtů můžeme pozorovat na grafu č. 6. Na ose x jsou znázorněny roční příjmy v intervalu od 100 000 Kč do 5 000 000 Kč. Osa y zobrazuje výši odvodů do veřejného rozpočtu.

Graf č. 6 Srovnání příjmů veřejných rozpočtů

Zdroj: vlastní tvorba

Z grafu je zřejmé, že nejnižší příjmy plynoucí do veřejných rozpočtů z daně z příjmů fyzických osob pochází z dílčího základu daně z pronájmu a kapitálového majetku. Křivky odvodů do veřejných rozpočtů z příjmu z nájmu a příjmu rentiérů jsou totožné. Růst křivky vyjadřující příjmy veřejných rozpočtů u rentiérů ovlivňuje pouze 15% sazba daně. Od ročního důchodu 165 600 Kč začíná daň nabývat kladných hodnot a úměrně se zvyšuje s rostoucím příjmem. S pojistným na sociální zabezpečení není počítáno, ovšem neměnnou fixní složku příjmů veřejného rozpočtu z příjmů rentiérů (příjmů z nájmu) tvoří pojistné na veřejné zdravotní pojištění ve výši 16 038 Kč. Při ročním příjmu 5 000 000 Kč se do veřejného rozpočtu odvede 741 198 Kč, z toho 16 038 Kč tvoří pojistné na veřejné zdravotní pojištění a 725 160 Kč daň z příjmů. Při daném příjmu jsou povinné odvody zaměstnance téměř třikrát větší než z příjmů rentiéra a více než dvakrát vyšší u osoby samostatně výdělečně činné. Jelikož se vláda snaží maximalizovat příjmy veřejných rozpočtů, patří příjmy rentiérů a příjmy z nájmu mezi méně podstatné.

Nejvyšší příjmy veřejných rozpočtů plynoucí z daně z příjmů fyzických osob jsou tvořeny příjmy ze závislé činnosti. U ročního důchodu 100 000 Kč poplyne

do veřejného rozpočtu 47 538 Kč z příjmů ze závislé činnosti, což je o 4,4% více než z příjmů osoby samostatně výdělečně činné a téměř třikrát více než u příjmů rentiéra. U výdělku 500 000 Kč dosahují povinné platby plynoucí do veřejných rozpočtů 300 660 Kč z příjmů dle §6 ZDP, což činí o 91,6% více než v případě příjmů ze samostatné činnosti a dokonce je příjem veřejného rozpočtu 4,5 krát vyšší než u příjmů rentiéra. Při vyšších příjmech rozdíl mezi příjmy veřejného rozpočtu plynoucích z jednotlivých dílčích základů daně se zmenšuje, ale přesto je jasně viditelný. U příjmu 5 000 000 Kč vzroste veřejný rozpočet o 2 183 831 Kč z příjmů ze závislé činnosti, což je o 28,43% více než v případě povinných plateb osoby samostatně výdělečně činné a téměř třikrát tolik než uhradí rentiér.

Prvním důvodem, který poukazuje na to, proč jsou platby do veřejného rozpočtu plynoucí z příjmů ze závislé činnosti podstatně vyšší než u ostatních druhů příjmů, je výpočet daňové povinnosti za využití superhrubé mzdy. Do dílčího základu daně zaměstnance je započítáno pojistné na sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem, díky čemuž se zvýší základ daně zaměstnance o 34% a tudíž i daň samotná. Jak uvádí Votava (2015) ve svém článku, byla superhrubá mzda zavedena po uzákonění rovné sazby daně z příjmů fyzických osob ve výši 15%, aby překryla fakt, že zdanění zaměstnanců nekleslo na 15%, ale v podstatě se pohybuje okolo 20%. Označuje superhrubou mzdu jako „originální český vynález“, který nemá obdoby v zemích, kde byla také zavedena rovná daň. I když měl být koncept superhrubé mzdy zrušen, zatím tomu tak nebylo a zaměstnanci budou nadále odvádět vyšší daně než jedinci, kteří mají příjmy ze samostatné činnosti nebo jsou rentiéry. Z tohoto důvodu budou příjmy veřejných rozpočtů z příjmů ze závislé činnosti převyšovat povinné platby z ostatních druhů příjmů.

Druhým důvodem pro danou výši zákonných plateb do veřejného rozpočtu jsou odvody pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění jak zaměstnance, tak zaměstnavatele. U příjmů ze závislé činnosti jsou hrazeny nejvyšší povinné platby, ať už se jedná o úhradu 15% daně nebo platbu pojistného na sociální pojištění. Pojistné se v tomto případě dělí mezi zaměstnance, kterému je jeho roční výdělek krácen o 11% z hrubého příjmu, a zaměstnavatele, který musí za zaměstnance odvést 34% z jeho výdělku. Celkové pojistné odvedené do veřejného rozpočtu odpovídá 45% z dílčího základu daně ze závislé činnosti. U osob samostatně výdělečně činných je pojistné počítáno z upraveného vyměřovací základu, který činí 50% dílčího základu daně

a pojistné rentiéra je hrazené pouze ve výši 16 038 Kč, z čehož vyplývá, že z příjmů za závislé činnosti je odváděno nejvyšší pojistné na sociální pojištění ze všech druhů příjmů.

Křivka odvodů do veřejného rozpočtu z příjmů ze samostatné činnosti vede mezi křivkou povinných odvodů z příjmů ze závislé činnosti a příjmů rentiéra. Zákonné platby do veřejného rozpočtu jsou v případě osob samostatně výdělečně činných nižší z důvodu krácení vyměřovacího základu oproti dílčímu základu daně. Daň je počítána z rozdílu mezi příjmy a výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení je počítáno z vyměřovacího základu, který odpovídá 50% dílčího základu daně ze samostatné činnosti. Tato úprava vyměřovacího základu vychází z předpokladu, že polovina výnosů pochází z kapitálu. Jelikož fyzické osoby v tomto případě nemusí své výnosy z kapitálu prokazovat, považují stanovení polovičního vyměřovacího základu za podstatnou výhodu, kterou mají osoby samostatně výdělečně činné oproti zaměstnancům.

Platby pojistného na sociální pojištění osoby samostatně výdělečně činné by měly v porovnání s příjmy ze závislé činnosti pokrýt jak pojistné hrazené zaměstnancem, tak zaměstnavatelem. Celkové pojistné platí poplatník s příjmy ze samostatné činnosti ve výši 42,7%, jelikož pojistné na nemocenské pojištění je dobrovolné. Jak bylo uvedeno dříve, pojistné je stanoveno z nižšího vyměřovacího základu, což znamená, že platby pojistného na sociální pojištění podnikatele se zdaleka nebudou rovnat pojistnému placeného za zaměstnance. Povinné odvody hrazené z dílčího základu daně ze samostatné činnosti jsou v porovnání s příjmy ze závislé činnosti výrazně nižší, ovšem více jak trojnásobně převyšují odvody do veřejného rozpočtu z příjmů rentiéra.

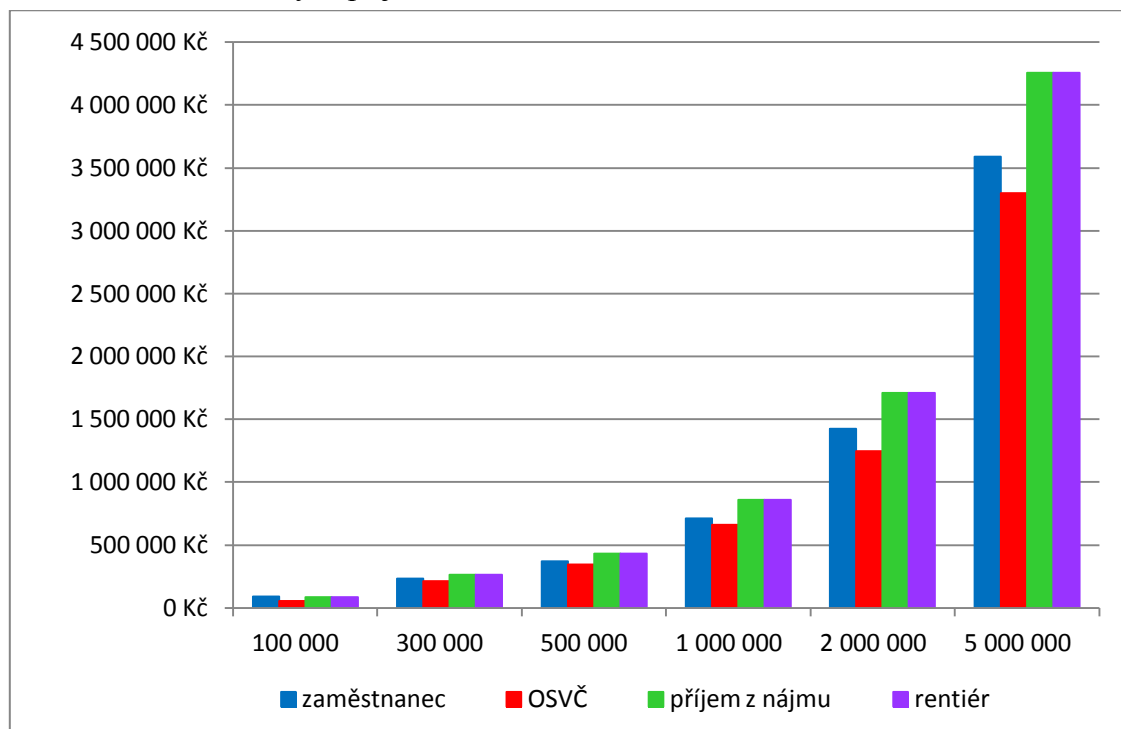
Aby bylo možné zdanění jednotlivých druhů příjmů zhodnotit ze všech stran, ráda bych poukázala na čisté příjmy, které poplatníci získají po zaplacení 15% daně z příjmů, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a popřípadě pojistného na sociální zabezpečení. Na grafu č. 7 jsou znázorněny čisté výdělky poplatníka po úhradě povinných plateb. Osa x nám udává hodnoty ročních příjmů v rozmezí od 100 000 Kč do 5 000 000 Kč. Na ose y jsou zobrazeny hodnoty čistých příjmů.

Jak je z grafu patrné, nejvyšší čisté příjmy obdrží osoby mající příjem z nájmu a rentiéri. Pokud se poplatník zaměřuje pouze na daný okamžik, je pro něj nejvýhodnější dosahovat příjmů spadajících do §8 a §9 ZDP. Z dlouhodobého hlediska

musí poplatník brát zřetel na plnění ze subsystému sociálního zabezpečení, aby vznikl nárok na pobírání starobního důchodu a tudíž se doporučuje si dobrovolně hradit pojistné na důchodové pojištění. Samozřejmě se dá předpokládat, že o příjem z nájmu popřípadě z kapitálového majetku poplatník s přibývajícím věkem nepřijde. Příjmy z nájmu a příjmy rentiérů bych označila za nejvýhodnější pro poplatníky, jelikož jsou nejméně zatíženy povinnými platbami.

Graf č. 7 Srovnání čistých příjmů

Zdroj: vlastní tvorba

Na grafu č. 7 můžeme vidět čisté příjmy osoby samostatně výdělečně činné, které jsou ve všech příjmových kategoriích nejnižší. Pokud porovnáme graf č. 6, kde odvody do veřejných rozpočtů podnikatelů nepatřily mezi nejnižší a čistý příjem poplatníka, mohlo by se zdát, že samostatně výdělečná činnost je nejméně výhodná. Nesmíme ovšem zapomínat, že dílčí základ daně je tvořen příjmy, které je možné ponížít o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Poplatník se může sám rozhodnout, jaké výdaje bude uplatňovat nebo-li díky čemu bude jeho základ daně nižší. Jak uvádí Děrgel (2015), podnikatel si dle druhu svého příjmu může uplatnit tzv. paušální výdaje, u kterých není potřeba nic prokazovat doklady a podrobnou evidencí. Ovšem i tyto výdaje mají svá omezení a u některých činnostech byla stanovena maximální částka, o kterou si poplatník může svůj příjem ponížít. „Proklamovaným hlavním důvodem byla snaha postihnout zejména „bohaté“ právníky a restituenty, kteří přes poměrně vysoké

příjmy v desítkách milionů díky štědrým paušálním výdajům platili údajně neadekvátně málo na dani z příjmů.“ (Děrgel, 2015)

U příjmů ze samostatné činnosti má poplatník větší prostor pro manipulaci se základem daně. Může se jednat o legálnější případ krácení daňové povinnosti, kdy je obchodní majetek využíván pro soukromé účely například člena rodiny, až k nezákonným praktikám jako je zatajování příjmů, umělé navyšování výdajů nebo práce s fiktivními fakturami. Existují dokonce softwary, které vypočítají, jak vysoké musí mít poplatník výdaje, aby byla jeho daňová povinnost nulová. Velký prostor pro úpravu příjmů a výdajů je v případě vedení daňové evidence, kterou není možné v průběhu roku sledovat na rozdíl od účetnictví.

U závislé činnosti je velice omezený prostor k úmyslnému krácení daně. Zaměstnanec nemá nárok na uplatnění výdajů, jelikož téměř veškeré pomůcky podstatné k práci obdrží od zaměstnavatele a čistý výdělek mu je počítán ze superhrubé mzdy, která se o výdaje nesnižuje. Přesto jsou čisté příjmy zaměstnance vyšší než v případě osoby samostatně výdělečně činné.

V rámci zdanění příjmů fyzických osob bych doporučila zrušení superhrubé mzdy u výpočtu daně z příjmu ze závislé činnosti. Do dílčího základu daně je započítáváno pojistné, které se nevztahuje k příjmu zaměstnance, ale je nákladem zaměstnavatele a tudíž by nemělo ovlivňovat výši daňové povinnosti. Dílčí základ daně ze závislé činnosti je také jediným dílčím základem daně, jehož výši ovlivňuje pojistné na sociální pojištění.

Dále si myslím, že by u příjmů z nájmu a příjmů rentiérů veřejným rozpočtům prospělo zavedení vyměřovacího základu u pojistného na veřejné zdravotní pojištění v adekvátní výši k dílčímu základu daně. Jak již bylo řečeno dříve, na plnění ze systému zdravotního pojištění mají nárok všichni poplatníci stejný, a proto by bylo patřičné, aby každý poplatník přispíval stejným procentem ze svého příjmu.

6 Závěr

Hlavním cílem mé diplomové práce byla analýza daňového zatížení fyzických osob, které mají příjmy ze závislé činnosti, ze samostatné činnosti, z pronájmu movitého i nemovitého majetku a kapitálového majetku. Povinné platby poplatníka byly posuzovány dle předem stanovené různé výše ročních příjmů u jednotlivých dílčích základů daně, jak z pohledu daňového, tak i pojistného na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení. Účelem bylo porovnat dané hodnoty v rámci jednoho dílčího základu daně a zároveň mezi dílčími základy daně navzájem. S ohledem na aktuálnost a vyšší vypovídací schopnost práce, byl rok zkoumání daňové povinnosti změněn na 2016.

V teoretické části práce jsem se soustředila na vymezení základních pojmů potřebných pro orientaci v problematice zdanění příjmů fyzických osob a sociálního pojištění. Následně byl v jednotlivých subkapitolách, rozdělených podle druhu příjmů fyzických osob, vysvětlen princip výpočtu daně a pojistného na sociální pojištění. Nejdříve byl specifikován příjem ze závislé činnosti a s ním související sociální pojištění. Za druhý příjem byl zvolen příjem ze samostatné činnosti, po kterém následoval příjem z nájmu. Jako poslední byl definován příjem z kapitálového majetku.

Každý dílčí základ má svá specifická pravidla pro výpočet daně. V praktické části jsou zmíněná pravidla aplikována na předem zvolené hodnoty ročního příjmu v rozmezí od 100 000 Kč do 5 000 000 Kč. Vypočtené celkové daňové zatížení jsem porovnávala za využití efektivní sazby daně a pojistného na sociální pojištění a vše znázornila pomocí grafů a tabulek.

U dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti jsou částky celkového daňového zatížení u nižších příjmů ovlivněny minimálním vyměřovacím základem pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které činí 118 800 Kč a nulovou daňovou povinností, což je zapříčiněno uplatněním základní slevy na poplatníka. V intervalu ročního hrubého důchodu 118 800 Kč až 123 582 Kč dosahuje efektivní sazba nejnižších hodnot a poplatník s příjmem z daného rozmezí odvádí na povinných platbách 11% ze svého příjmu. Procentuálně nejvyšší daňová povinnost vzniká zaměstnanci s roční hrubou mzdou 1 296 288 Kč, kdy je jeho příjem krácen o 29,18%. Při dosažení této částky začíná platit omezení v podobě maximálního vyměřovacího základu pro výpočet

pojistného na sociální zabezpečení, díky čemuž se poměr povinných odvodů začne snižovat.

Efektivní sazba u dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti je naopak nejvyšší u nižších příjmů, kdy je daňová povinnost opětovně nulová vlivem základní slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Zároveň je určen minimální vyměřovací základ pro veřejné zdravotní pojištění ve výši 162 036 Kč a na rozdíl od zaměstnanců, má osoba samostatně výdělečně činná stanovený i minimální vyměřovací základ pro pojistné na sociální zabezpečení 81 018 Kč. Při ročním příjmu 165 600 Kč dosahuje procento povinných odvodů nejnižší možné hodnoty 27,81%. Jelikož se předpokládá, že příjmy ze samostatné činnosti tvoří z určité části příjmy z kapitálu, je vyměřovací základ sociálního pojištění určen ve výši 50% dílčího základu daně (u zaměstnance je to celých 100%). Maximálního vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení docílí poplatník při ročním příjmu 2 592 576 Kč. Při dosažení této částky, se efektivní sazba daně dostala do hraničního bodu, kdy povinné odvody poplatníka jsou 38,89% z jeho ročního důchodu a následně budou pouze klesat.

Třetím analyzovaným příjmem jsou příjmy plynoucí z nájmu movitých a nemovitých věcí. Z pohledu sociálního pojištění nejsou dané příjmy řazeny mezi příjmy z činnosti, a tudíž se z nich neodvádí pojistné na sociální zabezpečení. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je hrazeno pouze z minimálního vyměřovacího základu, který pro rok 2016 činí 118 800 Kč. Celková daňová povinnost má klesající charakter do ročního příjmu 165 600 Kč, kdy jsou povinné odvody nejnižší. V poměru k celkovému ročnímu důchodu odpovídají 9,68%. V tomto bodě je podíl pojistného na veřejné zdravotní pojištění shodný s efektivní sazbou. S vyššími příjmy roste i hodnota celkové daňové povinnosti, která se postupně přibližuje k 15%, ale nikdy této částky nedosáhne.

Posledním příjmem, u kterého byly výpočty daňové povinnosti porovnávány pomocí efektivní sazby daně a pojistného na sociální pojištění, jsou příjmy rentiéra. V práci jsem vycházela z předpokladu, že rentiér má příjmy pouze z kapitálového majetku. Obdobně jako u příjmů z nájmu, se ani v tomto případě nejedná o příjmy z činnosti, a tudíž fyzické osobě nevzniká povinnost hradit pojistné na sociální zabezpečení. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je povinné pro všechny fyzické osoby, za které neplatí pojistné stát. Z toho vyplývá, že i rentiéroví je snižován roční výdělek o částku 16 038 Kč, která je stanovena z minimálního vyměřovacího základu. Efektivní sazba

dosahuje totožných hodnot jako u příjmů z nájmu nebo-li při ročním příjmu 165 600 Kč jsou do veřejného rozpočtu odváděny nejnižší platby a to 9,68%. Celková daňová povinnost následně roste a přibližuje se k 15%, kterých nikdy nedosáhne. Při ročním výdělku 5 000 000 Kč je efektivní sazba 14,82%. Tento průběh je ovlivněn fixní částkou pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které se v závislosti na výši příjmů nemění.

Závěrečná kapitola je věnována zhodnocení způsobu zdanění jednotlivých druhů příjmů. Nejprve jsem se zaměřila na celkové daňové zatížení a jeho vývoj s ohledem na výši příjmu. Při ročním příjmu do 131 441 Kč se poplatníkovi vyplatí mít příjmy ze závislé činnosti. Do této částky odvádí na povinných platbách nejméně zaměstnanci. Při překročení zmíněného důchodu je nejvýhodnější mít příjmy z nájmu nebo z kapitálového majetku. Zatímco se efektivní sazba daně u příjmů z nájmu blíží k 15%, příjmy zaměstnanců jsou kráceny zhruba o 28%. U příjmů ze samostatné činnosti je efektivní sazba podstatně vyšší. Přestože je vyměřovací základ ve výši 50% z dílčího základu, musí poplatník hradit pojistné na sociální pojištění v plné výši, na rozdíl od příjmů ze závislé činnosti, kdy je pojistné děleno mezi zaměstnance a zaměstnavatele.

Příjmy plynoucí do veřejných rozpočtů jsou tvořeny příjmy daňovými a příjmy z pojistného na sociální pojištění. I když nejvyšší daňové zatížení nese osoba samostatně výdělečně činná, podstatná část příjmů veřejných rozpočtů pochází z dílčího základu daně ze závislé činnosti. Daň z příjmu je počítána ze superhrubé mzdy a pojistné hrazeno jak zaměstnancem, tak zaměstnavatel, což výši povinných plateb podstatně navyšuje. Nejnižší příjmy jsou získávány do veřejného rozpočtu od rentiérů, kteří platí 15% daň dle výše svého příjmu, ale pouze minimální pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Příjmy veřejného rozpočtu z nájmu a kapitálového majetku jsou několikanásobně nižší než u příjmů ze zaměstnání.

Osoba samostatně výdělečně činná má nejnižší čisté příjmy ze všech zkoumaných dílčích základů, i když podnikatelé mají největší prostor pro manipulaci a ovlivňování dílčího základu daně. Můžou si sami zvolit, jakým způsobem uplatní výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů - zda paušálem či v prokazatelné výši. Je podstatně náročnější poplatníka kontrolovat a popřípadě odhalit daňové úniky. Čistá mzda zaměstnanců je o něco vyšší než u příjmů ze samostatné činnosti. Je počítána ze superhrubé mzdy, čímž se mého názoru uměle navyšuje dílčí základ daně o pojistné,

které ani není strháváno ze mzdy samotnému zaměstnanci. Nejvyšší čisté příjmy plynou poplatníkům z příjmů z nájmu a z kapitálového majetku.

Po srovnání všech dílčích základů daně, bych závěrem doporučila zrušení superhrubé mzdy pro výpočet čistého výdělku zaměstnance. Zaměstnancům je uměle navyšován jejich dílčí základ daně, zatímco u příjmů ze samostatné činnosti je dán prostor k manipulaci a ovlivňování výše daňové povinnosti. Zároveň bych ustanovila platbu pojistného na veřejné zdravotní pojištění u příjmů z nájmu a kapitálového majetku úměrně k výši ročního příjmu a ne pouze z minimálního vyměřovacího základu. Dle mého názoru, by neměla být odlišná pravidla pro poplatníky s rozdílnými druhy příjmu, jelikož všichni mají nárok na čerpání výhod z daného subsystému stejný. Nevidím důvod, proč by fyzické osoby, které nemají příjmy z činnosti, měli přispívat na veřejné zdravotní pojištění podstatně méně než zaměstnanci a podnikatelé. Jak je z diplomové práce patrné, daň z příjmů fyzických osob má ještě spoustu nedokonalostí a podmínky nejsou vždy nastaveny spravedlivě pro všechny poplatníky.

I. Summary a keywords

The aim of my diploma thesis is to analyze the principles of personal income taxation including social contributions and health insurance. Overall personal income tax is composed of five different partial tax bases. The first partial tax base consists of income from employment, the second one is self employed income, the third is income from rental property, the fourth is income from capital and the last is “other income”. This thesis will deal with the first four partial tax bases. The main goal is to compare partial tax bases of personal income tax in 2014.

In the theoretical section I have described the most important concepts of personal income tax structure, social contribution and health insurance which are subject to tax, taxpayers, tax base, tax rate and tax year. I specified particular partial tax bases, explained who the taxpayer is and which income belongs to each individual partial tax base. Finally, I demonstrate how to calculate the 15% tax and social contribution.

The next part is divided into four chapters according to partial tax base. I have chosen six different amounts from 100 000 CZK to 5 000 000 CZK which were used for tax calculation. I have computed 15% tax, social contribution and health insurance and compared the results in one partial tax base and between all partial tax bases. For better illustration, I have shown the outcome in the graphs. The final tax liabilities were affected by using a minimal assessment base for social contribution and health insurance and a maximum assessment base for social contribution. For example, employees have calculated their health insurance from a minimal assessment base which is 118 800 CZK per year when their income is lower than this amount. A self-employed person is using 162 036 CZK per year but their assessment base is 50% of tax base in contrast with an employee who is using a whole tax base as an assessment base.

The final section shows that the most profitable is rental income when a tax payer is paying the least tax of all. The self-employed person has the worst situation because he pays very high social contribution and health insurance although he has a lot of space for tax evasion.

Keywords

personal income tax, social contribution, health insurance, partial tax base, assessment base, income from employment, self-employed income, rental income

II. Seznam literatury

Monografie

1. BRYCHTA, Ivan, VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2015*. Vyd. 12. Praha: Wolters Kluwer. 2015, 583 s. ISBN 978-80-7478-737-9
2. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Vyd 6. Praha: Wolters Kluwer. 2015, 276 s. ISBN 978-80-7478-841-3
3. PELC, Vladimír, PELECH, Petr. *Daně z příjmů s komentářem*. Vyd. 15. Olomouc: ANAG. 2015, 1055 s. ISBN 978-80-7263-943-4
4. *Taxation Trends in the European Union, 2015 edition*, Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2015. 154 s. ISBN 978-92-79-51578-1
5. VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. Vyd.11. Praha: VOX a.s.. 2014, 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6
6. VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer. 2013, 427 s. ISBN 978-80-7478-388-3

Právní předpisy

7. Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákonem č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje

10. Akrman, L. (2002). *Hospodářské noviny: Zdravotní pojištění by se mělo platit z pronájmu*. [online]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-11044170-zdravotni-pojistne-by-se-melo-platit-z-pronajmu>

11. Děrgel, M. (2015). Daňová omezení „paušalistů“ Daně a právo v praxi 12 (2). Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d49379v60882-danova-omezeni-pausalistu/>
12. Gola, P. (2015) ČeskéReformy.cz: Jak na důchod při příjmech jen z pronájmu? [online]. Dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/jak-na-duchod-pri-prijmech-jen-z-pronajmu/>
13. Investia.cz (2011). Pachtovné a přijaté úroky: Shodné pojmy, rozdílné zdanění [online]. Dostupné z: <http://www.investia.cz/pachtovne-a-prijate-uroky-shodne-pojmy-rozdilne-zdaneni>
14. Široký, J., Maková, K. (2008). Změny v daňové progresivitě u daně z příjmů fyzických osob zaměstnance v České republice v letech 1193 – 2008. [online]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=39500;download=40989;z=1
15. Vančurová, A. (2007). Model sjednocení výpočtu daně z příjmů fyzických osob a sociálního pojistného. [online]. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1168949147_sb_vancurova.pdf
16. Votava, V. (2015). Prvnízpravy.cz: Jak to bude se superhrubou mzdou? [online]. Dostupné z: <http://prvnizpravy.parlamentnilisty.cz/sloupky/jak-to-bude-se-superhrubou-mzdou/>
17. Žurovec, M. (2016). Ministerstvo financí České republiky: Schodek státního rozpočtu za rok 2015 je o 37 mld. nižší než plánovaný [online]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/schodek-statniho-rozpocetu-za-rok-2015-je-23541>

III. Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Sazby sociálního zabezpečení.....	10
Tabulka č. 2 Stanovení výše daně u příjmů ze závislé činnosti.....	12
Tabulka č. 3 Stanovení výše daně u příjmů ze samostatné činnosti	15
Tabulka č. 4 Stanovení výše daně u příjmů z nájmu.....	17
Tabulka č. 5 Stanovení výše daně u příjmů rentiérů	19
Tabulka č. 6 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 100 000 Kč	22
Tabulka č. 7 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 300 000 Kč	24
Tabulka č. 8 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 500 000 Kč	25
Tabulka č. 9 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 1 000 000 Kč	26
Tabulka č. 10 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 2 000 000 Kč	27
Tabulka č. 11 Zdanění ročního příjmu ze závislé činnosti ve výši 5 000 000 Kč	29
Tabulka č. 12 Celkové daňové zatížení zaměstnance	30
Tabulka č. 13 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 100 000 Kč.....	32
Tabulka č. 14 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 300 000 Kč.....	34
Tabulka č. 15 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 500 000 Kč.....	35
Tabulka č. 16 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 1 000 000 Kč....	35
Tabulka č. 17 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 2 000 000 Kč....	36
Tabulka č. 18 Zdanění ročního příjmu ze samostatné činnosti ve výši 5 000 000 Kč....	38
Tabulka č. 19 Celkové daňové zatížení příjmů za samostatné činnosti	39
Tabulka č. 20 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 100 000 Kč	41
Tabulka č. 21 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 300 000 Kč	42
Tabulka č. 22 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 500 000 Kč	42
Tabulka č. 23 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 1 000 000 Kč	43
Tabulka č. 24 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 2 000 000 Kč	44
Tabulka č. 25 Zdanění ročního příjmu z nájmu ve výši 5 000 000 Kč	45
Tabulka č. 26 Celkové daňové zatížení příjmů z nájmu	45
Tabulka č. 27 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 100 000 Kč.....	47
Tabulka č. 28 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 300 000 Kč.....	48
Tabulka č. 29 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 500 000 Kč.....	49
Tabulka č. 30 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 1 000 000 Kč.....	50

Tabulka č. 31 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 2 000 000 Kč.....	50
Tabulka č. 32 Zdanění ročního příjmu rentiéra ve výši 5 000 000 Kč.....	51
Tabulka č. 33 Celkové daňové zatížení příjmů rentiéra	52
Tabulka č. 34 Příjmy veřejných rozpočtů.....	56

Seznam grafů

Graf č. 1 Daňové zatížení zaměstnance.....	31
Graf č. 2 Daňové zatížení příjmů samostatné činnosti	40
Graf č. 3 Daňové zatížení příjmů z nájmu	46
Graf č. 4 Daňové zatížení rentiérů	53
Graf č. 5 Srovnání celkového daňového zatížení.....	54
Graf č. 6 Srovnání příjmů veřejných rozpočtů.....	57
Graf č. 7 Srovnání čistých příjmů	60

Seznam obrázků

Obrázek 1 Subsystemy sociálního pojištění	8
---	---